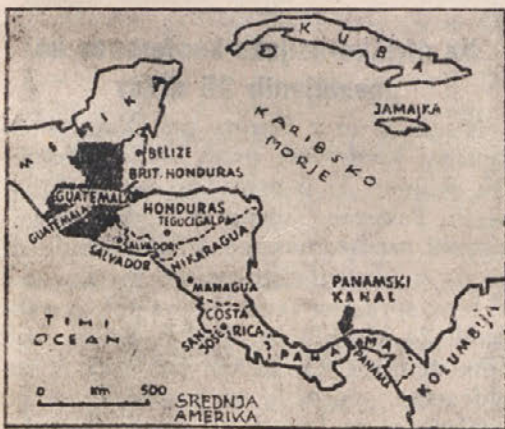

Drugič v teku pol leta vojna v Srednji Ameriki

V dvajset dni trajajočih bojih so čete polkovnika Armasa, ki so uživale odkrito podporo popolnoma pod vplivom ZDA stoječih držav Honduras in Nikaragua, junija lani pohodile demokratično srednjeameriško državo Guatemalo. Komaj dobrega pol leta zatem prihajajo spet poročila o ponovni mali vojni v Srednji Ameriki. Iz ozemlja Nikarague so tokrat vdrlí napadalci na ozemlje Costarice.

Že pred nekaj časa se je pritožila Costarica pri Organizaciji ameriških držav, da se vzdolž meje v sosednji Nikaragui zbirajo invazijske čete, ki se pripravljajo na napad na Costarico. Na sestanku sveta

te organizacije je predstavnik Nikarague še v ponedeljek zavrnil pritožbo kot »neresnično in klevetniško«. Že drugi dan pa je prišlo do odkritega napada.

Čete iz Nikarague so, da bi napravile vtis krajevnega upora v Costarici sami, z letali pristali v notranjosti dežele ter zasedli kraj Villa Keseda, 150 km severno od glavnega mesta Costarice San Jose. Pozneje so zasedli »uporniki« še nekaj krajev na isti način. Po zadnjih poročilih pa so baje vladne čete Costarice kraj Villa Keseda spet osvojile.

Medtem je Costarica ukinila svoje diplomatske odnose do Nikarague. Svet Organizacije ameriških držav je sklical konferenco zunanjih ministrov 21 svojih držav-članic, ki naj bi proučili spopad med Costarico in Nikaraguo. Osnova je posebno komisijo, ki je že odpotovala na kraj bojev, da na licu mesta ugotovi položaj in poroča Svetu organizacije. Obe sovražni strani pa je pozval, naj se vzdržita vsakršne akcije, ki bi bila v stanu zaostri položaj. Predsednik ZDA Eisenhower na svoji tedenski tiskovni konferenci ni hotel dati izjave glede tega novega spora v Srednji Ameriki. Dejal je, da je treba počakati na poročilo anketne komisije.

Ali je Hammarskjöld uspel?

Včeraj zvečer se je generalni tajnik OZN preko Honkonga in Tokia spet vrnil iz Pekingu v New York. Uradno sporočilo o njegovih razgovorih z ministrskim predsednikom LR Kitajske Ču En Lajem sicer z nobeno besedo ne omenja enajst ameriških letalcev, zaradi katerih je šlo pri Hammarskjöldovi misiji, vendar ugotavlja, da so bili razgovori koristni, ker so bila sprožena tudi vprašanja, ki so v zvezi z zmanjšanjem napetosti v svetu.

Tudi na sedežu OZN ni mogoče izvedeti podrobnosti o razgovorih generalnega tajnika v Pekingu. Zatrjujejo pa, da njegovo potovanje ni bilo neuspešno, čeprav je LR Kitajska baje odklonila takojšnji izpust obsojenih ameriških letalcev. Pravijo, da so ostala odprta vrata za nadaljnja pogajanja o tej zadevi.

LR Kitajska in FLR Jugoslavija prijateljski državi

Koča Popovič in Ču En Laj izmenjala brzojavke

Nedavno smo poročali, da so predstavniki Ljudske republike Kitajske in FLR Jugoslavije začeli medsebojne razgovore za vzpostavitev diplomatskih odnosov med obema državama. Minuli ponedeljek pa so hkrati v Pekingu in v Beogradu objavili uradno sporočilo, ki pravi, da sta se »vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije in vlada Ljudske republike Kitajske sporazumeli, da bosta navezali redne diplomatske stike in izmenjali predstavnike na stopnji veleposlanikov«.

Objavljeni sta bili istočasno tudi brzojavki, ki sta jih izmenjala pred uvedbo diplomatskih stikov državni tajnik za zunanje zadeve FLRJ Koča Popovič in ministrski predsednik ter zunanji minister LR Kitajske Ču En Laj. V brzojavki Ču En Laja je govora o potrebi po »navezavi in razširitvi prijateljskih zvez med obema državama, da se zaščiti mir in varnost na vsem svetu«, medtem ko pravi Koča

Popovič v svoji brzojavki, da je »vlada FLRJ prepričana, kot je sodila tudi prej, da bo navezava rednih diplomatskih zvez med FLRJ in LR Kitajsko koristila tako ugodnemu razvoju medsebojnih stikov med obema državama kot tudi splošni stvari mednarodnega sodelovanja in miru na svetu«.

Jugoslavija je bila v letu 1949 ena izmed prvimi, ki je priznala vlado LR Kitajske v Pekingu. Da pride do vzpostavitve diplomatskih in prijateljskih odnosov med obema državama šele sedaj po petih letih, je bila kriva do Jugoslavije doslej sovražna sovjetska zunanja politika, s katero je bila LR Kitajska tesno povezana, hkrati pa je to še en dokaz več, da se je v zadnjem času bistveno spremenil svetovno-politični položaj, ki je danes v znamenju vse tesnejšega medsebojnega zблиževanja mladih naprednih sil in držav sveta.

Mendesovi razgovori v Rimu

Po nekaj dneh odmora, ki jih je francoski ministrski predsednik Mendes-France preživel v bližini Neaplja, se je v torek in sredo razgovarjal z italijanskim ministrskim predsednikom Scelbo predvsem o svojem načrtu glede evropske oboroževalne skupnosti, pa tudi o številnih gospodarsko-političnih vprašanjih. Razgovorov sta se udeležila tudi italijanski zunanji minister Martino in vrsta strokovnjakov obeh držav.

Kakor poročajo je Mendesu-Franceu uspelo pridobiti italijanske državnike za svoj načrt o oboroževalni skupnosti, ki predvideva skupno centralno nadzorstvo nad oboroževanjem vseh držav članic Zapadnoevropske unije in vzajemno vodstvo njihove vojne industrije ter razdeljevanja orožja, ki prihaja iz ameriške vojaške pomoči za zapadnoevropske države. »Polno soglasje« med Italijo in Francijo je zaenkrat samo načelnega značaja, ker podrobnosti tega načrta še niso izdelane. Izdelava podrobnosti bo naloga strokovnjakov, ki se bodo prihodnji teden sestali v Parizu.

Sporazum med Mendes-Franceom in Scelbo je bil dosežen tudi glede nekaterih gospodarskih vprašanj. Francija bo zaposlila določeno število italijanskih delavcev ter povišala svoj uvoz iz Italije. Obe državi bosta vzporedili svojo gospodarsko politiko v Severni Afriki.

Mendes-France pri Adenauerju

Po tiskovni konferenci, ki jo je Mendes-France včeraj popoldne priredil v Rimu za italijanske in v Italiji navzoče inozemske novinarje, je zvečer z vlakom odpotoval v znano okrevališče Baden-Baden v južni Nemčiji, kjer se bo danes sestal z zapadnonemškim kanclerjem Adenauerjem, ki trenutno tam v bližini preživlja kratek dopust.

Glavni točki v razgovorih med obema državnikoma bodo, kakor poročajo iz obvečenih krogov, prav tako kot v Italiji, vprašanje oboroževalne skupnosti v okviru Zapadnoevropske unije, razen tega pa še najbolj boleči problem med Zapadno Nemčijo in Francijo, vprašanje Posarja.

Belgija sprejela pariške sporazume

Po razmeroma kratki debati o pariških sporazumih v belgijskem parlamentu je bila pri včerajšnjem glasovanju ratifikacija teh sporazumov z veliko večino sprejeta. Kakor poročajo, pa se bo belgijski senat bavil s pariškimi sporazumi šele, kadar bodo ratificirani tudi v Bonnu.

Svet starih v bonnskem parlamentu je nadaljevanje plenarnega zasedanja parlamenta, ki bi moralo biti 20. januarja, spet odgodil na 26. januar. Kot razlog navedajo, da potrebujejo parlamentarni odbori, ki trenutno proučujejo pariške sporazume, še nekaj časa, ker svoje delo do prvotnega termina za nadaljevanje ratifikacijske debate ne bodo mogli zaključiti.

Dva avstrijska ministra v Parizu

Ta teden sta odpotovala v Pariz zunanji minister ing. Figl in minister za kmetijstvo in gozdarstvo Ludwig Thoma. Zunanji minister se udeležuje zasedanja ministrov OEEC (Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje), ki se je začelo v sredo in ki ima na dnevnem redu obravnavanje vprašanj, ki se tičejo liberalizacije v mednarodni trgovini, ustanovitve evropskega monetarnega sklada itd. Minister Thoma pa sodeluje na konferenci kmetijskih ministrov, ki se v okviru zasedanja OEEC bavi z možnostmi tesnejšega sodelovanja med zapadnoevropskimi državami na agrarno-gospodarskem področju.

Pridite vsi na

TRADICIONALNI

SLOVENSKI PLES

ki bo v soboto, dne 22. januarja 1955 s pričetkom ob 8. uri zvečer
V VELIKI DVORANI IN STRANSKIH PROSTORIH

DELAJSKE ZBORNICE V CELOVCU

Častno pokroviteljstvo je prevzel g. deželni glavar FERDINAND WEDENIG

Sodelovali bodo: Študentski plesni orkester iz Ljubljane
Gorenjski kvartet
Pevci in balet Slovenskega narodnega gledališča

Vabi: Slovenska prosvetna zveza

Vstopnice dobite v predprodaji pri vseh Slovenskih prosvetnih društvih, v knjigarni »Naša knjiga« Celovec, Wulfengasse in v »Kärntner Reisebüro« po šil. 12.— ter pri večerni blagajni na dan prireditve po šil. 15.—.

Kaj namerava Starhemberg?

Na zelo živahen odmev v avstrijski javnosti je naletela vest, ki jo je v začetku tega tedna razširila francoska poročevalna služba AFP, namreč, da je prispel v portugalsko glavno mesto Lisbono nekdanji vodja avstrijske fašistične »Heimwehr«, knez Ernst Rüdiger Starhemberg. Kakor pravi omenjena vest, se bo Starhemberg podal najprej v Madrid, kjer se hoče zadržati nekaj dni, nato pa odpotovati dalje v Rim in na Dunaj.

Ker je ta vest upravičeno razburila duhove predvsem avstrijskega delavstva, ki mu je Starhemberg s svojo heimwehrovsko politiko in terorjem v času klerofašistične diktature prizadejal toliko gorja, in zlasti ker grede tudi govorice, da se namerava Starhemberg spet za stalno naseliti v Avstriji — samo točni datum za to baje še ni določen —, so smatrali Starhembergovi prijatelji v Avstriji za potrebno, da te govorice dementirajo. Starhembergov pravni zastopnik v Avstriji dr. Draxler je sporočil avstrijski poročevalni službi APA, da je sicer res, da se Starhemberg trenutno nahaja na evropskem potovanju — baje iz zdravstvenih razlogov, ker ne prenese vročine, ki sedaj vlada v Čileju,

kjer on že več let živi —, da je pa Starhemberg sam izrecno izjavil svojemu pravnemu zastopniku dr. Draxlerju, da zaenkrat nima nikakršnega namena vrniti se v Avstrijo, ker se zaveda, da bi s svojo vrnitvijo izzval notranjepolitične težave, pred katerimi želi avstrijsko vlado na vsak način obvarovati.

Če nič drugega, dá vsekakor misliti nad vse vodeni in dvoumni dementi Starhembergovega pravnega zastopnika, s katerim je le-ta tako pohitel, da je bil skoraj prej v javnosti, kakor vest o njegovem »evropskem potovanju«. Tudi Starhembergova skrb, o kateri govori dementi, da avstrijska vlada (beri: ÖVP-jevsko vodstvo vlade!) zaradi njega ne bi zašla v notranjepolitične težave, nekako dokazuje njegovo povezanost z ÖVP-jevskimi vrhovi, ki mu brez dvoma — pa naj to še tako tajijo — pripravljajo pot »domov«. (Svoječasna razprava o vrnitvi Starhembergovih posestev je za to dovolj zgovorno potrdilo!) Da se bodo demokratične sile v Avstriji odločno postavile v bran proti vsem takim nakanam, o tem ne more in ne sme biti nikakega dvoma.

DELHIJSKA DEKLARACIJA — vzor za ureditev svetovnih odnosov

Na današnji stopnji razvoja političnih odnosov postaja ne le med »Velikimi«, ampak na splošno med vsemi ljudstvi in državami sveta vse bolj potrebna dejanska koeksistenca, o kateri smo v predzadnji številki priobčili obširnejšo razpravo. Dejstvo je, da se o koeksistenci danes zelo mnogo govori, da se pa najodgovornejši politiki in državniki zlasti veslejo za konkretne korake v tej smeri, do sedaj še niso odločili, medtem ko se si male in mlade samostojne in neodvisne države v Evropi in na Daljnem vzhodu pojem koeksistence že v veliki meri osvojile kot nalogo in cilj svoje politike.

Ne glede na običajne svečanosti in manifestacije ob obiskih visokih državnikov v tujih deželah, kakršne so bile v izredno spontanem vzdušju seve tudi ob Titovem obisku v Indiji, je globlji pomen ne le tega, ampak vseh sličnih srečanj s sličnimi nameni in uspehi v tem, da se dva svetova najdeta na sorodnih temeljih njihovih stremeljenj po ohranitvi miru in po sodelovanju v korist vsega človeštva. Prav iz tega gledanja je treba oceniti kot nekaj zgodovinskega srečanje med predsednikom FLRJ, maršalom Titom, kot predstavnikom male neodvisne evropske države, ki smotrno in uspešno, brez tujih vplivov, gradi svojo socialistično bodočnost in ministrskim predsednikom mlade indijske republike Nehrujem, ki reprezentira 400-milijonsko ljudstvo južne Azije, torej srečanje dveh zares ljudskih predstavnikov iz dveh različnih koncev sveta ter njuno skupno deklaracijo, ki je bila razglašena po razgovorih.

Tako imenovana »Delhijska deklaracija«, ki sta jo podpisala maršal Tito in predsednik Nehru, ni nikakoli dvostranska pogodba med obema državama, ampak je zajela tudi druga vprašanja, ki so mnogo več kot zgolj indijskega ali jugoslovanskega značaja, zajela je probleme svetovnega miru in enakopravnega sožitja — koeksistence — med narodi, ljudstvi in državami. V stvarni oceni in svobodnih ugotovitvah sta oba državnika označila svoja mnenja, ki se strinjajo v vseh glavnih točkah, zlasti pa v tem, kakšna naj bi bila bo-

doča pot človeštva, če hoče ostati pri življenju. V sedanji dobi strahotnega orožja za totalno uničevanje ni več mogoče govoriti o delnih problemih posameznih držav, niti o zavarovanju miru samo v enem delu sveta, impak se je treba aktivno boriti za čim višje blagostanje vseh ljudstev in za splošen mir na svetu. Politika blokov, ki jo še do danes — samo z različnimi predznaki — enako vodita vodilni svetovni velesili ZDA in Sovjetska zveza, do tega cilja ne more privedi niti se mu približati. Odklanjanje blokov pa na drugi strani tudi ne sme biti oportunistični in pasivni nevtralizem, marveč stremljenje za aktivno koeksistenco in re-

alistično ter stalno prizadevanje, da se mir v svetu ohrani.

V deklaraciji so naštetih temelji, na katerih slone odnosi med Indijo in Jugoslavijo in je s tem dan širok vzor, kako bi bilo možno krojiti odnose tudi med državami z na videz najbolj različnimi družbenimi sistemi, namreč: na načelu vzajemnega priznanja suverenosti, neodvisnosti in integritete, na načelih nenapadalnosti, enakopravnosti, vzajemnega spoštovanja in nevmešavanja v medsebojne notrane zadeve. Tedaj bi namesto blokov in paktov zadostovala in bila uresničitev dejanske koeksistence, — povezanost vseh držav v Organizaciji združenih narodov.

Slovenija bo letos še povečala industrijsko proizvodnjo in izvoz

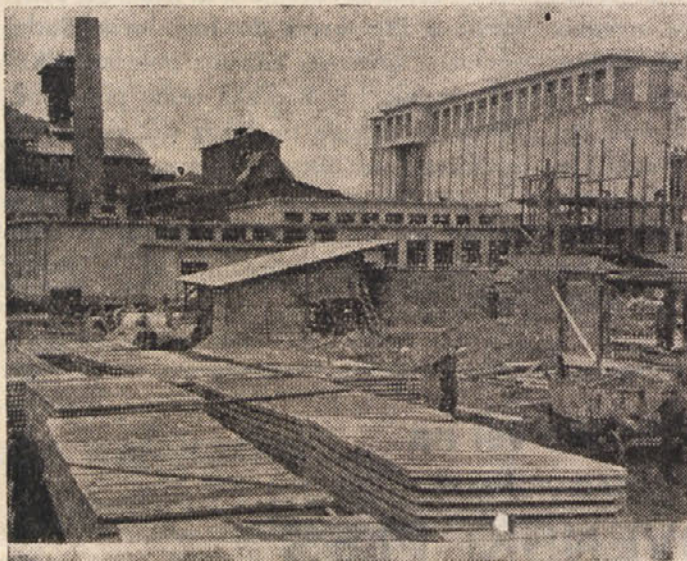
Ljudska skupščina Slovenije bo bržkone v drugi polovici tega meseca razpravljala o družbenem načrtu Slovenije za leto 1955.

Po predlogu načrta, ki ga je izdelal zavod za gospodarsko planiranje Slovenije, naj bi se letos povečala industrijska proizvodnja Slovenije za okoli 11 %, proizvodnost dela pa naj bi bila v primeri z lanskim za 6 % večja. Za lansko leto predvideno povečanje industrijske proizvodnje za 10 % je bilo nekoliko preseženo. Načrt računa, da se bo letos povečala

proizvodnja električne energije v Sloveniji za 13 %, ker bodo pričeli v teku leta obratovati novi agregati vodnih elektrarn v Medvodah, Mostah, Dravogradu in Vuhredu in termoelektrarna v Šoštanju, ki bo po dograditvi največja termocentrala v Sloveniji. Med večjimi industrijskimi objekti bo dograjena tovarna časopisnega papirja v Vidmu, za katero je predvideno, da bo že letos izdelala okoli 5.000 ton papirja, dočim bo njena polna zmogljivost znašala 20.000 ton na leto. Proizvodnja aluminija v Kidričevem

zenijo za letos na 7.500 ton. Za pospeševanje kmetijstva je predviden sklad med 300 do 400 milijonov dinarjev, zmanjšati pa nameravajo izkoriščanje lesa, da bi preveč ne izčrpali gozdov. V splošnem naj bi po načrtu najbolj napredovala industrija, ki proizvaja blago za široko potrošnjo.

S povečanjem industrije, ki je lani porastel za ske proizvodnje pa računajo tudi na povečanje izvoza za 20 %, kar bo mogoče doseči predvsem s povečanjem proizvodnje industrijskih polfabrikatov in končnih izdelkov.

Pogled na gradnjo tovarne za časopisni papir v Vidmu, ki bo že letos izdelala okoli 5.000 ton papirja

Po normalizaciji odnosov - gospodarski sporazumi med Jugoslavijo in evropskim Vzhodom

V Moskvi je bil prejšnji teden podpisan trgovinski in plačilni sporazum med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Sporazum, ki bo veljal leto dni, predvideva medsebojno izmenjavo blaga v vrednosti 20 milijonov dolarjev. Jugoslavija bo izvažala v Sovjetsko zvezo meso, mesne konzerve, tobak, predivo, sodo, tekstilne izdelke in drugo; Sovjetska zveza pa bo Jugoslaviji dobavljala bombaž, surovo nafto, bencin, rotacijski papir in druge izdelke.

Pred nedavnim so se pričela v Beogradu trgovinska pogajanja z Madžarsko, sredi januarja pa prispe v Beograd češkoslovaška gospodarska delegacija, ki bo z jugoslovanskimi zastopniki proučila možnosti za sklenitev trgovinskega in plačilnega sporazuma med obema državama. Sredi januarja bo prispela v Jugoslavijo tudi gospodarska delegacija. Vzhodne Nemčije, ki bo razpravljala z jugoslovanskimi gospodarskimi strokovnjaki o možnosti, da bi pospešili realiziranje sporazuma o izmenjavi blaga in ga po možnosti razširili. V Beogradu računajo, da se bodo konec januarja in v februarju pričela tudi trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Romunijo ter s Poljsko in Bolgarijo.

Na afriško-azijsko konferenco bo povabljenih 25 držav

Na nedavno v Bogoru pri Djakarti zaključeni konferenci petih držav colombske skupine, ki ji pripadajo Indija, Indonezija, Pakistan, Burma in Ceylon, so ministrski predstavniki teh držav sklenili, da bo na splošno afriško-azijsko konferenco, ki bo v aprilu na Javi v Indoneziji, povabljenih 25 afriških in azijskih držav, med njimi tudi LR Kitajska in Japonska. V tozadevnem poročilu so poudarili, da bo konferenca na Javi delala za mir v svetu, za gospodarski in socialni razvoj Azije in Afrike in da se bo lotila posebnih azijskih in afriških vprašanj kot so: kolonializem, rasizem in vprašanja suverenosti.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Povpraševanje po lesu bo še trajalo

V svojem poročilu o lesnem trgu za razdobje od leta 1949 do 1953 pravi organizacija za gospodarsko sodelovanje v Evropi, da bo živahno povpraševanje po lesu še trajalo. Posebnega napredovanja cen pa ne pričakujejo, ker se vedno bolj razvija uporaba nadomestkov lesa. Najboljša konjunktura se obeta celuloznemu, to je papirnemu lesu, za katerega je pomanjkanje v zahodni Evropi občutno. V svojem poročilu priporočajo južne evropskim državam pojačano pogozdovanje v večjem obsegu, severne evropskim predelom pa večjo skrb za izboljšanje gozdnega gospodarstva.

Avstrija zahteva od Italije cenejši tranzit

Tarifa za prevoz avstrijskega lesa v tranzitu proti Trstu je višja kakor za prevoz italijanskega blaga po italijanski železnici. Avstrija zahteva od Italije, da tarif zniža. Drugod mnogo bolj pospešujejo tranzit. Tarifa za prevoz premoga v tranzitu iz Rotterdama po Renu v nemška pristanišča ob tej reki je cenejša kakor tarifa v notranjem prometu po Renu v Nemčiji. Premog, ki prihaja v nemška ali švicarska pristanišča čez Rotterdam je cenejši kakor premog, ki ga kopljejo v Porurju.

Proizvodnja žita v letu 1954

Centralni statistični urad navaja naslednje podatke o pridelku žita v minulem letu v Avstriji:

Pšenice so pridelali 4.514.310 stotov, rži 3.994.776 in zimske zmesi 107.023, torej skupno 8.317.109 stotov krušnega žita, nasproti 9.323.325 stotov leta 1953. Vzrok padcu pridelka pripisujejo zgodnjemu mrazu v jeseni 1953 in neugodnemu vremenu leta 1954.

Komu služi agrarna politika v Avstriji?

Osnovna značilnost za današnji položaj in verjetni nadaljnji razvoj življenja na vasi je izredno zrahljana gospodarska trdnost družinskih kmečkih obratov. Posebno slab in s tem tudi bolj nevaren je položaj v alpskih predelih, kamor spadamo tudi mi.

1. Stabilne in nestabilne cene

Pogoji za rentabilno pridelovanje žita, predvsem krušnega, so pri nas razen redkih izjem neugodni. Manjkajo nam ustrezni talni in klimatski pogoji, manjkajo pa tudi racionalno gnojenje in ustaljene sorte ter — kar je najbolj odločilno — mehanizirana obdelava zemlje, kakor tudi oskrba in spravljane pridelka. Najboljši dokaz za to je, da pri naših povprečnih donosih znašajo proizvodni stroški 1 kg pšenice 3.50 do 4.— šil.

Krušno žito ima stabilno in nedotakljivo ceno. Pa tudi krmino žito bo ostalo v Avstriji stalno zahtevano tržno blago, katerega cena ne bo tako podvržena nihanju, kakor je podvržena cena naših tržnih proizvodov — goveje živine, prašičev in krompirja. Cene le-teh že od leta 1952 določata povpraševanje in ponudba.

Nasproti kmetu v žitorodnih predelih smo mi v alpskih predelih očitno na slabšem. On ima stabilno ceno za rž in pšenico ter za mleko, končno pa tudi za krmino žito, vseeno, če ga konča direktno ali pa predelane v meso ali mleko. Mi pa imamo stabilno ceno samo za mleko. Pa še ta cena po večini ne zadošča proizvodnim stroškom. Manjka namreč pogojev za cenejšo pridelovanje krme in manjka krav z visoko molznostjo. Za ostale naše zgoraj navedene tržne proizvode pa nikoli ne vemo, po kakšni ceni jih bomo lahko prodali. Zato v našem kmetovanju ne moremo delati kolikortoliko zanesljivih rentabilnostnih kalkulacij, ki jih lahko dela kmet v žitorodnih predelih.

Naši družinski kmečki obrati so zategadelj poleg rizika vremena obremenjeni še z rizikom glede cene in glede možnosti prodaje pridelkov s polov. Posledica tega je čedalje večje in čedalje nevarnejše poseganje po rezervah v gozdu. To pa pomeni, da se gospodarska substanca družinskih kmečkih obratov manjša in da postajajo iz leta v leto bolj občutljivi za gospodarske pretresljaje, s katerimi je treba na vsaki kmetiji računati.

Navzlic očitnosti takega razvoja pa se na agrarnopolitičnem in trgovskem področju ne ukrene ničesar, da bi bili kmetje alpskih predelov rešeni rizika cene in rizika možnosti prodaje.

2. Mehanizacija dela kmečkih obratov

Trdnost družinskih kmečkih obratov pa se rahlja tudi še zaradi krčenja delovne sile in zaradi skrajno birokratskega načina pri pospeševanju dviga kmetijske proizvodnje z dotacijami, ki jih v ta namen dajeta država in dežela.

Krčenje ročne delovne sile na družinskih kmetijah je posledica razvoja znanosti in tehnike in gre kakor plaz preko celega sveta. Čas stoji v znamenju tehnike. To je spoznal tudi kmet, ker ni več v stanju plačati potrebnih ročnih delavcev. Kakor pred leti zemljiški veleposetnik tako sega danes tudi lastnik družinskega kmečkega obrata po proizvodnih tehnikah — po motornemu konju in delavcu traktorju. Razlika med njim in zemljiškim veleposetnikom pa je v tem, da je le-ta imel dovolj denarnih sredstev za mehanizacijo svojega obrata, ker mu je pri tem še izdatno pomagala javna roka s subvencijami in ceninimi krediti, in da so v njegovem obratu stroji izdatno izkoriščani in zato tudi rentabilni, medtem ko družinskemu kmečkemu obratu za privatno mehanizacijo primanjkuje denarnih sredstev in mu jih bo v večini primerov primanjkovalo, čeprav jih zaenkrat jemlje iz gozda. Poleg tega njemu zasebna mehanizacija nikoli ne more tako služiti, kakor zemljiškemu veleposetniku, kajti družinski kmečki obrat ima premalo zemlje.

Pri strojih gre za vrednote, ki se iz leta v leto manjšajo. Čim večja je njihova vrednost, tem večja je letna zguba na vrednosti in tem večja mora zaradi tega biti produktivnost kmetije. Le ta pa je na družinskih kmetijah tudi v primerih običajno dobre intenzivnosti omejena in nikakor ne zadošča kritju investicije, ki jo zahteva ustrezna mehanizacija.

Od obeh izhodov, to sta mehanizacija po skupinah kmetij ali mehanizacija dela po mezdnih strojnih postajah »Kärntner Landmaschinenhilfe«, je za naslednja leta najbolj realna druga možnost, ker ne zahteva nobene soodgovornosti kmeta za vzdrževanje strojev niti ne investicijskega prispevka.

Vodilni agrarnopolitični krogi pa prav to možnost odklanjajo in ovirajo razvoj take vrste strojnih postaj.

3. Uporaba javnih dotacij za trg kmetijske proizvodnje

Kar tiče javnih dotacij za pospeševanje dviga kmetijske proizvodnje, moremo ugotoviti, da je bila skrajno enostranska in da je — danes to lahko rečemo — z zavestnim zapostavljanjem družinskih kmečkih obratov razliko v donosnosti po hektarju kmetijske površine med njimi in zemljiško veleposejto očitno povečala. Prav zaradi take agrarne politike je položaj družinskih kmečkih obratov sedaj, ko je prišlo do navideznega izobilja živil in s tem do pritiska cen navzdol, resno ogrožen.

Za tako politiko pa je v prvi vrsti odgovorna kmetijska zbornica, ki usmerja in upravlja pospeševanje dviga kmetijske proizvodnje, ker je pri upoštevanju potreb na vasi in razdeljevanju sredstev pustila ob strani svoj občni zbor, svoje okrajne zbornice in krajevne kmečke odbore. Edino krajevni kmečki odbori morejo presoditi, kje njihove kmete čelvel najbolj žulji, nikakor pa ne more tega dovolj točno presoditi zbornični urad ali prezident sam.

V vseh teh pa tudi še v drugih primerih je potemtakem dejavnost odgovornih agrarnih politikov in njihove organizacije »Bauernbunda« protikmečka in tudi protiljudska. Izhodišče je namreč zemljiška veleposest, nikakor pa ne kmečki obrat.

Doslej se je dajalo pomoč v glavnem samotistim, ki so jo najbolj navajeni. Le-ti pa imajo itak vsega dovolj. Njihova samogoltnost gre v zadnjem času tako daleč, da so javno izpovedali željo, da je najbolje, da manjše kmetije po malem izginejo, ker je škoda za vsak groš pomoči njim. To pa navsezadnje pomeni, da gre želja teh krogov za tem, da se kaznuje tisti, ki je vse svoje življenje delal in hranil druge, namesto da bi se mu z nekoliko pametno pomočjo pomagalo do višjih donosov in s tem k višjim prispevkom k prehrani vsega prebivalstva.

Ta želja se seveda ne bo izpolnila. Tudi vas je postala pozorna in budna. Odgovorila bo, kako misli in kaj zahteva.

Blaž Singer

Naši domovi sprejemajo knjižni dar SPZ

Domačije naših krajev imajo že nekaj tednov možnost, da si pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih ali pa pri centrali v Celovcu in v knjigarni »Naša knjiga« oskrbijo letošnji knjižni dar Slovenske prosvetne zveze.

Vsakoletni »Koledar« Slovenske prosvetne zveze se je tekom let pri naših ljudeh že tako udomačil in priljubil, da je postal nepogrešljiva knjiga v vsakdanjem življenju naših zavednih in naprednih slovenskih družin. Vseposod ga ob koncu leta željno pričakujejo, zlasti še ko SPZ hkrati s koledarjem razdeljuje vsakokrat tudi zbirko lepih, zanimivih in poučnih knjig. Celotna zbirka upravičeno nosi ime »Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze«, saj malenkostna odškodnina, ki jo je treba odšteti za vso zbirko petih knjig, komaj odtehta stroške za razpečevanje daru.

Letošnji koledar je ohranil tradicionalno prikupno obliko, natisnila pa ga je spet tiskarna založniške in tiskarske družbe »Drava« v Podljubelju. Razen običajnega koledarskega dela vsebuje vrsto člankov in sestavkov iz najrazličnejših področij ter nudi tako slehernemu bralcu pestro izbiro aktualnega, zanimivega in koristnega čtiva. Politična, kulturna in gospodarska razmotrivanja so prav tako zastopana kakor leposlovni prispevki, zgodovinski opisi, sestavki z narodopisnega področja, tehnike, zdravstva in kmetijstva. Vsebinska pestrost koledarja pa je učinkovito podčrtana še z vrsto lepih slik, ob katerih se oko bralca rado zaustavi. Ureditev gradiva je smotrna in pregledna.

Poleg koledarja, ki ga je izdala SPZ, obsega letošnji knjižni dar SPZ še štiri lično opremljene knjige Prešernove družbe.

Povest Cirila Kosmača »Pomladni dan«, ki nas popelje s svojimi okvirnimi

dogajanji v prvo kakor tudi v drugo svetovno vojno, nam govori o ljubezni dveh generacij. Ob Kadetki Boženi spoznamo tragično ljubezen njenih staršev in tudi nje same. Prva se tragično konča zaradi predsodkov in nemoči človeka, ki se je skušal upirati avstro-ogerski oblasti, ljubezen Božene pa konča tragično zaradi dogodkov v drugi svetovni vojni. Pisatelj — primorski rojak — pa je nanizal v povest poleg prizorov in napetih dogajanj še celo vrsto zanimivih primorskih tipov in svojih lastnih prodornih razmišljanj o mladosti, tako da ta knjiga nudi prijetno a močno hrano vsakemu bralcu.

Ena izmed lepih slik umetnika Maksima Gasparija, ki krasijo letošnji »Koledar Slovenske Koroške«

Ivan Ribič pa nam v svojih povestih opisuje svoja čustvovanja o vojni in o ljudeh, s katerimi je med vojno delil dobro in zlo. Povest »Stopinje v snegu« je ena najbolj originalnih povesti o dobi, ko je slovenskemu ljudstvu šlo za biti ali ne biti. Napeta dogajanja, močno orisani prizori, zanimivi pogledi v življenje na vasi, pretresljiva zgodba Jernejeve in Magdine ljubezni, Jernejeva človeška veličina in partizanska zvestoba dajejo tej povesti privlačnost in moč, ki sta značilni tudi za »Zgodbo o zakladu«.

»Iz obročja« izpod peresa Iva Zormana je mladinska knjiga, ki pa kot vsaka dobra knjiga pritegne vsakega. Vsak namreč rad prebira zgodbe, v katerih poje in kipi življenje. Povest se dogaja pod nemško okupacijo v majhnem slovenskem mestu in nam prikazuje skozi mladinski svet značilne pojave v osvobodilni borbi slovenskega ljudstva. Pripovedne niti teh zgodb so tako dobro razpletene, da se bralec ne more ustaviti, dokler ne prebere povesti do konca.

Peta knjiga knjižnega daru je poljudnoznanstveno delo »Skritosti atoma«. Danes, ko ves svet govori o atomih in o strahotah bodoče »atomske vojne«, je knjiga izredno poučna in nenavadno zanimiva.

Letošnja knjižna zbirka »Kmečke knjige«

Letošnja knjižna zbirka, ki jo je izdala založba »Kmečka knjiga« za svoje člane, obsega skupno s koledarjem štiri knjige.

Koledar je smotrno uredil pisatelj Ignac Koprivec. Za bogato ilustriranim koledarskim delom se vrste leposlovni prispevki v prozi ter pesmi nekaterih mladih pesnikov. Obsežna knjiga vsebuje tudi mnogo zanimivih sestavkov s področja politike, splošne in slovstvene zgodovine, zemljepisja, prirodoslovja, biologije in tehnike ter več strokovnih člankov, ki posebej zanimajo kmečkega človeka. Večino tekstov poživljajo številne slike.

Leposlovje je v zbirki zastopano s knjižico »Nevidna steza«, ki vsebuje dve noveli Ignaca Koprivca. Pisatelj je

vzel snov iz partizanskih časov, ne opisuje pa toliko zunanega dogajanja, marveč se predvsem pogloblja v značaje posameznih ljudi v teku dogodkov.

Praktične vrednosti za živinorejce so »Pomenki o krmljenju živine«. Brošuro so napisali štirje strokovnjaki in bo vsakdo, ki se ukvarja z živinorejo, našel v njej nasvetov in pobude za svoje gospodarstvo.

Morda najbolj pomembna knjiga v zbirki je prvi zvezek »Zgodovine slovenskega naroda«. Univ. prof. Boggo Grafenauer v poljudno-znanstveni obliki opisuje življenje naših prednikov in okoliščine v kakršnih so živeli. Celotno delo bo obsegalo sedem zvezkov. Letošnji prvi zvezek obravnava obdobje pred na-

selitvijo Slovencev v sedanji domovini in naselitev ter konča z uporom pod vodstvom Ljudevita Posavskega v IX. stoletju, kateremu je sledil konec slovenske notranje samostojnosti. Založba upravičeno izraža prepričanje, da je s pričetkom izdajanja obširne zgodovine slovenskega naroda izpolnila želje velike večine kmečkih ljudi.

V dogovoru s Prešernovo družbo Kmečka knjiga v bodoče ne bo več izdajala knjižnih zbirk kot doslej. Nadaljevala pa bo z izdajanjem »Zgodovine slovenskega naroda« in strokovnih kmetijsko-gospodarskih knjig, ki so se v teku let močno priljubile tudi pri naših naprednih slovenskih gospodarjih na Koroškem. Slovenska kmečka zveza in knjigarna »Naša knjiga« jih bosta interesantom vedno radevolje posredovali.

Nove izdaje založbe »Obzorja« v Mariboru

ENCIKLOPEDIJA STROJEV

Splošno strojeslovje, I. del: Gnani stroji, Danilo Kraigher, vez. broš., 126 str.)

V veliki meri so doslej bili študentje tehniških šol v Sloveniji, tudi nižjih in srednjih, navezani na inozemske, zlasti nemške strokovne knjige in priročnike. Zato je bila naloga, ki si jo je zadal in jo v dobršni meri tudi že izpolnil profesor na Železniški in industrijski kovinarski šoli v Mariboru, Danilo Kraigher da se je lotil pričujočega dela, zelo hvaležna. Že s prvim delom svoje »Enciklopedije strojev«, v katerem, če upoštevamo skromni obseg knjižice, zelo podrobno in izčrpno obravnava iz splošnega strojeslovja skupino gnanih strojev, je izpolnil prej zelo občutno vrzel. (Drugi del, ki je v pripravi, bo obsegal enciklopedijo pogonskih strojev.)

Poljudno znanstvena oblika, v kateri je podana obširna snov, prinaša tudi najtežjo stvarino tega področja izredno razumljivo, k čemur še doprinesejo številne pregledne tehnične risbe in skice ter na koncu niz računskih primerov k vsem poglavjem knjige. Zato je knjiga kot učbenik in priročnik enako pripravna za srednje tehniške šole kot za nižje strokovne šole, mojstrske in vajeniške tečaje itd., zakar jo je Svet za znanost in kulturo LRS tudi odobrila. Pa tudi za marsikaterega samouka na področju strojništva iz vrst naše mladine na Koroškem bo ta knjižica zlata jama za pridobitev in izpopolnitev tehniškega znanja.

»PRAVLJICA«

Zbirka pravljic iz vsega sveta (periodični zvezki, broš., ilustr.)

Že lani poleti smo v našem listu recenzirali prvo pošiljko »Pravljice«, vrsto zvezkov, ki jih zaporedoma izdaja Založba Obzorja v Mariboru. Medtem so izšli še nadaljnji zvezki, in sicer od številke 18 do številke 25, ki spet črpajo iz bogatih pravljicnih zakladov različnih narodov. Tu so pravljice iz pragozdov Zapadne Indije, Hudalesove pripovedke po koroških ljudskih motivih, sudetske pravljice o Repostevu (bolj znano med našo mladino je nemško ime »Rübezahl«) in pravljica »Sinbad pomorščak« iz »Tisoč in ena noč«. Nadalje se predstavljajo s svojimi pravljicami Wilhelm Hauff (»Mali Muk«), H. Chr. Andersen (dve pravljici) in brata Grimm (štiri pravljice).

Kakor prejšnji se tudi novi zvezki odlikujejo po bogati ilustraciji izpod rok znanih akademskih slikarjev in predstavljajo spet lep čitveni priboljšek za našo šolsko mladino.

Tu opisane knjige vsak čas lahko dobite od nosno naročite tudi pri »Naši knjigi« v Celovcu, Wulfengasse 15.

Dr. Mirko Rupel:

46

SLOVENSKI JEZIK

3. Zaimenski prislovi so vprašalni (kje? kam? kod? kdaj? doklej? kaj? zakaj? čemu, kako? koliko?), kazalni (tu, tam, sem, tod; sedaj, tedaj, dotlej; zato; tako; toliko), oziralni (kjer, kjerkoli, kamor, koder; kadar, kadarkoli, kar, dokler; kakor, kakorkoli; kolikor) in nedoločni (kje, nekje, nikjer, kam, nekam, nikamor, nekod, povsod, nekda, nekoč, nikdar, nikoli; nekako, nikar, nikakor, vsekakor; nekoliko, nekaj, vse, nič).

4. Števniki prislovi so: enkrat, dvakrat, deseterkrat, tisočkrat, dostikrat, malokrat itd., prvič (prvikrat), desetič (desetikrat), stotič (stotikrat) itd.

5. Glagolski prislovi so deležniki na -e, -č in -(v)ši: Mežé bi ga našel. Gredoč sem pozabil ime. Skrišši je vzel ključ iz omare.

Deležniki na -n in -t, ki so pravzaprav pridevniki, imajo prislove na -o kakor pridevniki: Maček se je približeno približal papigi, ta pa ga je zavzeto pogledala.

Predlog

Predlogi so nepregibne besede, ki izražajo različna razmerja v stavku. Predlogi se morejo vezati z vsemi skloni razen z imenovalnikom; nekateri se vežejo tudi z več skloni. Vežejo se:

z rodilnikom

brez: brez setve ni žetve; brez besede;
do: do konca; do tal; do trde noči;
iz: iz mlake v lužo; iz hiše; iz mesta;
od: od rok do ust; iz dolga pot; od doma;

z dajalnikom

k (h): k domu; k njemu; h gozdu; h kruhu;
navzlic, vzlic: navzlic opominu; vzlic težavam;
proti: proti vodi je težko plavati; proti temu; proti nji;

s tožilnikom

čez: čez tri gore in tri vrhe; čez mero;
skoz(i): skozi streho; skozi oblake; skozi solze;
raz: raz mizo; raz stol; raz glavo;

z mestnikom

o: o njem mi ne govori; zgodba o Lepi Vidi;
pri: pri brvi vodo brede; pri sosedu;

s tožilnikom in orodnikom

med: med ljudi dati (kam?) — med ljudi je završalo (kje?)
nad: nad drevo zleleti (kam?) — nad drevesom letati (kje?)
pod: padel je pod kolo (kam?) — leži pod kolesom (kje?)
pred: pokleknil je pred očeta (kam?) — kleči pred očetom (kje?)

s tožilnikom in mestnikom

na: zlezal je na goro (kam?) — stal je na gori (kje?)
ob: pritisnil me je ob zid (kam?) — slonel sem ob zidu (kje?)

po: šla je po vodo (kam?) — raca plava po vodi (kje?)
v: v Celovec je šel (kam?) — živi v Celovcu (kje?)

z rodilnikom in orodnikom

s (z): prišel je s planin (od kod?) — prišel je z očetom (s kom?)

z rodilnikom, tožilnikom in orodnikom

za: za turških vpadov je bilo hudo (kdaj?) — skril se je za drevo (kam?) — tiči za drevesom (kje?)

Nekateri predlogi so sestavljeni iz dveh predlogov: Kdo izmed vas zna to. Riba je šinila izpod skale. Ukradel jo je izpred nosa. Mesec je pokukal izza oblakov. Kamen je priletel iznad pečine.

Za predloge nam rabijo tudi samostalniki in prislovi; to so nepravilni predlogi: hišica konec vasi; kraj potoka je livada; sreda ni sredi tedna; — blizu Ljubljane; zraven hiše; vstrijc voza; mimo znamenja.

Naj opozorimo še na nekatere napake v zvezi s predlogi:

Napačno	Pravilno
povest od zlate ptičke	povest o zlati ptički
starček od 80 let	starček 80 let
severno Drave	severno od Drave
kamen pade od srca	kamen pade s srca
klobuk od brata	bratov klobuk
k sreči	na srečo
k nogam iti	peš iti
na tem mi je veliko ležeče	veliko mi je do tega
bogat, siromašen na žitu	bogat, siromašen z žitom
umrl je na jetiki	umrl je za jetiko
navaditi se na kaj	navaditi se česa
v slučaju slabega vremena	ob slabem vremenu
pod takimi okoliščinami	ob (v) takih okoliščinah
dvomiti v iskrenost	dvomiti o iskrenosti
tožiti čez kaj, čez koga	tožiti nad čim, nad kom
čuditi se čez kaj	čuditi se nad čim (čemu)
brez nadaljnega	takoj; brez pomisleka
prišel je s Celovca	prišel je iz Celovca (ker je bil v Celovcu)
prišel je iz Jesenic	prišel je z Jesenic (ker je bil na Jesenicah)
glasom uredbe	po uredbi
potom radia	po radiu
povodom zlatega jubileja	ob zlatem jubileju
v svrbo lažjega upravljanja	zaradi lažjega upravljanja
vsled bolezni	zaradi bolezni
napram njemu	do njega, proti njemu

(Nadaljevanje prihodnjiki)

KOLEDAR

Petek, 13. januar: Hilarij
Sobota, 15. januar: Pavel
Nedelja, 16. januar: Marcol
Ponedeljek, 17. januar: Anton p.
Torek, 18. januar: Priska
Sreda, 19. januar: Marij in tov.
Četrtek, 20. januar: Fab. in Sebast.

Grebinj

V nedeljo zvečer je bila v gostilni pri Bierbaumerju plesna veselica in je trajala do jutranjih ur. Izmed številnih gostov se je ob kakih štirih zjutraj podalo tudi družba šestih mladih ljudi na pot proti domu. Hoteli so pravzaprav iti peš, ko jih je s svojim avtom došel 20 letni mlinar Janez Ellersdorfer. Ta jih je povabil, naj bi se peljali z njim. Ker se jim šofer po prečuti noči ni zdel popolnoma trezen, so se prvotno še branili prisesti, končno pa so se le pustili pregovoriti. V smeri proti Grebinju, v bližini gostilne Raffer, je Ellersdorfer izgubil oblast nad vozilom ter zadel s sprednjim kolesom ob obcestni kamen. Nenadni močni sunek je bil tako silen, da se je avto prekucnil in obležal

Vsi tudi letos

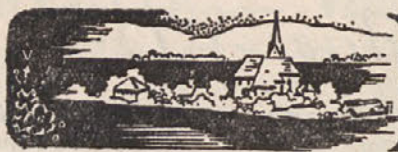
močno poškodovan. Dve mladi ženski in poleg voznika trije moški so utrpeli pri nesreči težke poškodbe, da so jih morali prepeljati v bolnišnico. Edino eden moški od družbe je ostal nepoškodovan.

Brelihovo mater v Mokrijah smo zanesli k zadnjemu počitku

Nedavno in nepričakovano je umrla spoštovana in ugledna Kristina Potočnik, p. d. Brelihova mati v Mokrijah. V ponedeljek minulega tedna jo je zadela srčna kap in umrla je žena, ki je bila središče Brelihove družine. Čeprav so otroci že odrasli, je nenadna izguba ljubljene matere vse globoko prizadela.

Pokojna mati, kateri je bilo življenje delo in žrtev za druge, je dosegla 69 let. Njena delavnost in razumevanje za napredek se odraža že na Brelihovi kmetiji sami, kjer je poleg svojega moša in otrok vložila vse svoje sposobnosti za procvit in napredek domačije. Uspehi njene predanosti kmetiji niso izostali in so vidni. Kot mnogo slovenskih žena na Koroškem, je tudi pokojna Brelihova mati nosila v sebi vrline prave slovenske matere, katerim je ostala kljub bridkostim, ponižanjem in preganjanju zvesta vse življenje. Zaradi svoje značajnosti je morala tudi trpeti, toda vse žrtve in bridkosti je prenašala junaško. Že v pričetku partizanskega razmaha na Koroškem je bila Brelihova družina borbem za svobodo in pravičnejše življenje najboljša opora. Pokojna mati je imela vedno odprto srce in radodarne roke za partizane. Zvestoba do svojega ljudstva, odpor proti nasilju in krivici pa samoumevno ni bil po volji nacističnim nasilnikom in njihovim priganjačem. In zgodilo se je, da je onega pomladanskega dne, aprila leta 1942, pridrvel v Mokrije komaj ko je zasvetilo jutranje sonce na mirno in tiho vas, omnibus z gestapovci ter se je ustavil tudi pred Brelihovo hišo. Z naglico so policisti vso družino odtrgali od hišice očetove in rodne grude ter jo pognali v mrzli tuji svet. Ali s stotina mi izseljenimi družinami tudi Brelihova družina ni klonila. Pokojna mati je bila kot vsi drugi trdno prepričana, da se bo krivično nacistno nasilje zlomilo in po dolgih mesecih trpljenja in odpovedi, so se tudi Brelihovi vrnili in pričeli znova z ljubeznivo in predanostjo kmetovati na grudi svojih prednikov.

Pogreb pokojne Brelihove matere je bil v sredo preteklega tedna na pokopališču v Dobrli vesi. Zelo številna udeležba žalnih gostov, med njimi številni zastopniki izseljeniških družin iz Podjune in Roža, je bila zgovoren dokaz, kako so pokojno mater vsi spoštovali in radi imeli. Gospod kanonik Zulechner je opravil cerkvene pogrebne obrede, moški in mešani pevski zbor pa je pokojni zapel žalostinke v slovo. Za Zvezo slovenskih izseljencev je spregovoril poslovilne besede Lovro Kramar, p. d. Janše, in je v izbranih besedah

Po naši zemlji**Iz Dobrle vesi, trga sredi Podjune**

Proti koncu minulega leta so premestili urad dobrloveske pošte v nove uradne prostore v poslopje hranilnice in posojilnice. Prednost je v tem, da bo poštni urad svoje posle lažje razvijal, ker razpolaga v pritličju s tremi prostori in prav tako v prvem nadstropju, kjer je telefonska centrala za občine Dobrle vesi, Globasnica in Žitara vesi. Na ta način ne bo treba na telefonske zveze tako dolgo čakati kakor prej in si morejo stranke prihraniti mnogo dragocenega časa. V bivših prostorih poštne urada pa je trgovec Rutar uredil trgovino za železnino, električno orodje in potrebščine, radio, stroje in barve.

Dobrle vesi, ki je šele nedavno postala tržna občina, se čedalje bolj razvija v središču Podjune. Upamo, da bo želja Dobrlavaščanov tudi po ustanovitvi glavne šole uresničena. Nadejamo se, da naša in-

glavna šola in bo tako ustrezno obsežnemu šolskemu okolišu, kjer se nahajajo ljudske šole v Dobrli vesi, Žitara vesi, Kazah, Št. Lipšu, Št. Primožu in Škocijanu.

Poročati pa hočemo tudi žalostno vest, da je spoštovani in ugledni Jožef Mohar nedavno podlegel bolezni na srcu in pljučih. Z njegovo smrtjo je izgubila Kancianova hiša in družina skrbnega in pridnega gospodarja. Zapušča nedoraslega sina in dve sestri, ki sta pa tudi bolj bolehnii, mati pa je že pred leti umrla. Pokojni Mohar je bil zvest svoji grudi in zaveden član svojega ljudstva. Mnoga leta je bil odbornik hranilnice in posojilnice, bil je podpredsednik vaške skupnosti ter nad 25 let član požarne brambe. Tako smo torej z Jožefom Moharjem zgubili tudi tržani pridnega in požrtvovalnega moža ter ga bomo ohranili trajno v lepem spominu.

Minuli petek je umrl znani bivši trgovec Rudolf Taurer. Nekdaj je bil Taurer v Dobrli vesi merodajen politik v protislovenski smeri, osebno pa je bil dober človek.

Loga ves

Težka požarna škoda je minulo nedeljo zadela posestnika Petra Pavliča, p. d. Urabla. V gospodarskem poslopju je nenkrat izbruhnil požar ter se je s silno naglico razširil. Kljub temu, da so bile požarne brambe iz Rožeka, Vrbe in iz Št. Ilja kmalu v akciji, gasilci niso mogli ognja ukratiti, ker ni na razpolago potrebne vode. Vse poslopje je postalo v kratkem času žrtev plamenov. Škoda je občutna, ker so poleg poslopja zgoreli tudi kmetijski stroji in zaloge krme. Uspelo je samo, da so spravili živino na varno.

kakor vsa zadnja leta**Kotmara ves**

V četrtek, 6. t. m., je imela pri nas krajevna organizacija ÖVP-jevskega Bauernbunda svoje zborovanje. Kot referenta sta prišla župan iz Blatograda Lanner in okrajni sekretar organizacije Rudolf Lanner. V svojih izjavah je skušal prepričevati navzoče, kako ÖVP na splošno povsod napreduje in narašča ter kako da se vrste njihovih pristašev širijo. Poslušalci mu seveda niso prav verjeli. Besede so sicer slišali, toda manjkalo je vere, ker se mali in srednji kmetje čedalje bolj zavedajo, kdo njihove interese tudi dejansko pospešuje. Vedno bolj se zavedajo, da je Bauernbund organizacija »Herrenbaurov«, ki se krčevito trudi ohraniti svoj vpliv in veljavo na podlagi svoje gospodarske moči in premoženja. Malega in srednjega kmeta ter kmečkega delavca potrebujejo in vidijo le ob volitvah, da bi jim pomagali na stolčke.

Tako nekako — čeprav nehote — je izzvenel govor sekretarja Rudolferja, kateri je naglašal, kako se je treba posebno potruditi, da bi pristaši Bauernbunda pač vse storili da bi ob volitvah ne zgubili kakšnega glasu. Iz tega se da sklepati, da se bojijo za svoje glasove ter da sami vidijo, kako se krhajo vrste njihovih pripadnikov. Sicer pa sedaj, ko še nobene volitve niso v neposredni bližini, takšna skrb ne bi bila potrebna. Obregnili se je tudi v intenzivno zavzemanje za njihove koristi. Zaradi tega tudi ne bo pomagalo, če je sekretar poučeval bauernbundovske kmete, da ni sramota, če ob volitvah sežejo svojim delojemalcem pod pazduho ter jih povedejo na volišče, da se ne bi primerilo, da bi šel kakšen glas za ÖVP-jevske močte v zgubo. Na njihovo nesrečo so volitve po zakonu tajne in tudi takšne ljubeznivosti ÖVP-jevskih agrarcev ne bodo šle v klasje. V svojem govoru je Rudolfer izražal tudi bojazen, da ne bi socialisti

prenesli svoj vpliv na kmetijske zadruge (Landwirtschaftliche Genossenschaften) in končno prosil, naj krajevni funkcionarji pobirajo članarino, ker da baje nimajo toliko denarja, da bi mogli plačevati poštino. Ko so izvolili svoj »Ortsausschuss«, jim je polagal na srce naj se bauernbundovci povsod skušajo vrniti v druge organizacije kakor športne, požarno brambo itd.

Zborovanje je pokazalo bojazen, da

na „Slovenski ples“

uveljavljanje in utrditev bauernbundovske organizacije na kmetih ne bi še bolj nazadovalo. Zares, kmetje pričenjajo misliti s svojo glavo in ne potrebujejo nauk od reakcionarnega Bauernbunda ter korakajo z napredkom časa. ÖVP-jevci v naši občini pa bi bili lahko pokazali, če imajo kaj smisla za skupnost, že leta 1949 ob prizadevanjih za izgradnjo vodovoda.

Celovec

Kakor je razvidno iz poročila v »Kärntner Landeszeitung«, je lanska velesejska loterija vrgla prirediteljem lep dobiček. Loterijskih srečk so razprodali za 191.954 šilingov, izdatki za dobitke pa so znašali 54.414,81 šilinga. Čisti dobiček je torej znašal 137.539 šilingov. Značilno pri loteriji je bilo, da glavni dobiček Steyr-Fiat avto v vrednosti 46.000 šilingov ni bil zadet. V žrebanje za dobitke so namreč vključili tudi nerazprodane srečke. Avto je bil izžreban med ne-razprodanimi srečkami ter je ostal velesejski družbi.

Brez dvoma je bil pred vhomom na velesejski prostor razstavljeni avto mikavna reklama za nakup srečk. Končno pa so pri žrebanju igrane svoje vloge neprodane srečke, okoli 60.000, in med temi srečkami se je nahajal tudi glavni dobi-

Ob desetletnici smrti zaslužnega Plajberčana

Radi ustrežemo prebivalcem v Slovenjem Plajberku in okolici ter posvečamo danes po desetih letih v našem tisku nekaj spominskih besedi takrat preminulemu vrlemu možu, ki je ljudem še vedno v častnem spominu. V takratnih razmerah nacistične strahovlade je bilo to nemogoče, zato se mu oddolžimo ob desetletnici njegove smrti.

Pred desetimi leti, dne 15. januarja 1945, je v Slovenjem Plajberku umrl ugledni Valentin Laussegger, vzorni gospodar Boštevjeve kmetije v Podnu. Takrat, v času nacističnega terorja, so ga pokopali v vsej tišini in nihče ni mogel njegovih vrlin javno izraziti ob odprtem grobu in izreči zahvalo za njegovo delo in požrtvovalnost. Spomin na njega pa je ostal živ in moč zaslužiti, da se ga ob desetletnici njegove smrti spomnimo tudi v našem listu.

Valentin Laussegger je bil rojen leta 1868 in je že v rani mladosti prevzel Boštevjevo kmetijo, kjer je vzorno gospodaril in se izkazal kot posebno razumen živinorejec. S svojimi izkušnjami in nasveti je veliko koristil v sosesčini. Kmalu se je vključil v vrste delavcev za ohranitev slovenskega življa na Koroškem ter je sodeloval v domačem prosvetnem društvu. Sedemindvajset let starega so že izvolili v občinski odbor ter je bil pred prvo svetovno vojno več let tudi župan v Slovenjem Plajberku.

V prvi svetovni vojni so ga nasprotniki označili kot »p. v.«, kar je pomenilo: politično sumljiv ter so ga kot zavednega Slovenca zasledovali. Čeprav so ga pri naboru spoznali kot nesposobnega za vojaka, so ga leta 1916 kljub temu vpoklicali ter ga poslali na rusko fronto, ker so se ga hoteli znebiti. Toda kot brihten človek se je tudi pri vojaki uveljavil. Hud udarec za njega je bil, da mu je sin Ciril leta 1917 padel na fronti.

Miru pa tudi po končani vojni ni imel. Podivjani »volkswehrovci« so ga pregnali z domačije. Po petih mesecih se je neuklonljivo vrnil in se spet posvetil kmetovanju ter je svoje med njegovo odsotnostjo opustošeno gospodarstvo znova postavil v vzoren red.

Do zadnjega je bil naš človek, ljubil je rod in dom, za kar je delal in žrtvoval. Rad je bral slovenski tisk, dokler kremenitega moža v 76 letu starosti ni iztrgala smrt iz naših vrst. Slava njegovemu spominu!

Ljudje, čeprav je vsak želel avto zadel, se z dejstvom, da vsaka srečka ne potegne, kmalu sprijaznijo, da je pa avto zadel velesejski odbor sam, je vendar le neprijetno odjeknilo.

Spet je bil minulo soboto zvečer alkohol kriv smrtno prometne nesreče. Oskrbnik veleposestva Anton Kropivnik iz Podgore se je peljal s svojim motornim kolesom po Rožanski cesti v smeri iz Celovca. Na cesti se je kolarski vajenec Rudolf Kosic v pijanem stanju zakotalil naravnost v kolo. Motociklist je zaradi tega strmoglavil na cesto kjer je zaradi zadobljenih poškodb na glavi obležal na mestu mrtev. Kosica so s poškodbami, takrat še nedoločene stopnje, spravili v bolnišnico.

Borovlje

Pri tvrdki KESTAG zaposleni 21 letni Rudolf Kosmič se je pri delu ponesrečil. Na tovarniškem področju je strmoglavil preko neke tirnice ter si je zlomil zgornje stegno. Ponesrečenega delavca so prepeljali v bolnišnico za nezgode.

Minuli petek je umrl najstarejši Borovljan puškar Urban Glančnik. Dosegel je starost 82 let ter je še do zadnjega po svojih močeh pridno delal. Pokojnega puškarja so ob številni udeležbi žalnih gostov pokopali v nedeljo popoldne.

Interesantne ugotovitve o muzikalnosti Avstrijcev

Ustanova Gallup, ki jo vodi neki ing. fried Becken, je na vprašanje: »Ali igrate kakšen godalni instrument?« ki ga je stavila določenemu številu izbranih ljudi, ki nekako reprezentirajo vse sloje avstrijskega prebivalstva, ugotovila zanimive rezultate.

Na podlagi odgovorov je Gallupova ustanova dognala, da igra povprečno vsak četrti Avstrijec kakšen instrument, vsak šestnajsti pa jih obvlada po več.

Prvo mesto med glasbili zavzema klavir, ki ga igra 12 odstotkov nad 18 let starih Avstrijcev. Šest odstotkov jih igra akordeone, harmonike in viole. Manj odstotkov avstrijskega prebivalstva igra druge instrumente, kakor harmonij, čelo, pozavno, harfo itd.

Novi elektronski možgani

Mednarodno združenje za trgovske pripomočke je pokazalo nov električni stroj »702«, ki lahko v nekaj sekundah izvrši najbolj zapletene računske operacije. Nove »elektronske možgane« sestavlja osrednja aritmetična enota, ki opravi v eni uri nad deset milijonov računov. S to elektronsko celico je povezanih dvanajst drugih aparatov. V vsakem je več katodnih cevi in nekaj kilometrov magnetskega traku, ki zapiše 400.000 števil na sekundo. Vso elektronsko napravo lahko upravlja en sam človek. Kakor vse dosedanje, bodo tudi ta elektronski stroj posodili velikim trgovskim in industrijskim podjetjem za zapletene vsakovrsne račune.

Polet okoli sveta

Angleško poročilo, da so se pričeli na britanskem otoku pripravljati na gradnjo prvega atomskega letala, je odjeknilo tudi v Združenih državah Amerike, kjer se je izvedelo pred nekaj časa, da so se tudi tam že lotili tega vprašanja, tako da bo prvo atomsko potniško letalo gotovo že v petih letih.

Dolgo gradbeno dobo pojasnjuje dejstvo, da so potrebna tri leta za atomski reaktor in za varnostni sistem, montaža in poskusi poleti pa bodo zahtevali nadaljnje dve leti. Varnostno steno med atomskimi stroji in potniki so podvojili, s čimer so — tako upajo — dosegli 100% varnosti potnikov pred atomskimi izžarevanji.

Konstruktorji so povedali, da bo prvo atomsko letalo vzletelo in pristalo z bencinskimi motorji, ki se bodo še le v zraku umaknili atomski pogonski sili. Pravijo, da bo atomsko letalo lahko obletelo zemeljsko kroglo petkrat, ne da bi mu bilo treba vmes pristajati ali jemati gorivo. V nekaj letih se bo torej odvijala med Evropo in Ameriko tekma v gradnji prvega atomskega letala.

Imenovani zavod se je zanimal tudi za odgovore na vprašanje, če ljubijo Avstrijci petje. Nad šestdeset odstotkov vseh vprašanih se jih je odločno izjavilo, da zelo ljubijo petje, okoli petindvajset odstotkov jih je reklo, da precej, šest odstotkov jih je izjavilo, da se za petje ne zanimajo, osem odstotkov se jih pa ni moglo odločiti ne za to ne za ono.

Vremenska napoved iz elektronskih možgan

V bližnji prihodnosti bodo tudi vreme napovedovali elektronski možgani. Na vremenske napovedi se mnogokrat jemimo in je prišlo že kar v pregovor: »Točen kot vremenska napoved«. Tisti pa, ki podrobneje poznajo delo meteorologov, vedo, da je sestavljanje vremenskih napovedi sila zapletena stvar in težavno je.

Ko so se po drugi svetovni vojni pojavili »elektronski možgani« — elektronski računski stroji, so strokovnjaki napovedali njihovo uporabo tudi za napovedi vremena. Uresničitev teh njihovih napovedi pa se je pričela v zadnjem času. Ameriški »Urad za vreme« je v sodelovanju z mornariškim letalstvom sestavil načrte za uporabo računskih strojev pri sestavljanju vremenskih napovedi, ki veljajo za 24 ur vnaprej. Pričakujejo, da bodo ti načrti uresničeni v najkrajšem času. Tako se bo prvič zgodilo, da bo elektronski stroj, ki ga je zgradil človek, napovedoval dogodke bodočnosti.

V ta namen bodo verjetno uporabili enega velikih elektronskih računskih strojev, s katerimi danes razpolagajo ZDA. Stroju bodo najprej »dali« številčne podatke o zračnem pritisku, začeti od morske površine, pa do največjih višin. Na osnovi teh podatkov bo stroj izračunal v

Na nadaljno vprašanje, koga Avstrijciraje poslušajo, pevca ali pevko, se jih je sedemindvajset odstotkov izjavilo za pevca, okoli tretjina pa jih poslušala enako rada pevca ali pevko in samo osem odstotkov jih je glasovalo za pevko. Pet odstotkov vprašancev noče slišati niti pevca niti pevke, šest odstotkov se jih je vzdržalo vsake izjave.

eni uri števila, na podlagi katerih bodo lahko narisali zemljevid vetrov na večjih višinah za vso zemljo. Ta zemljevid bodo nato razposlali lokalnim meteorološkim postajam, kjer bodo meteorologi vnesli rezultate opazovanj v svojem kraju.

Razen tega bo elektronski računski stroj izračunal, kakšni bodo vetrovi v naslednji uri. Svoje delo pa bo nadaljeval, dokler ne bo izračunal vetrove za 24 ur vnaprej. Zato bo elektronski računski stroj izvršil v eni uri nič manj kot milijon računskih operacij, ki so neizogibno potrebne, če želimo dobiti sliko vremena za prihodnjih 24 ur.

Toda znanstveniki se ne nameravajo ustaviti samo pri tem. Pravijo, da bodo po prvih preizkusih uporabili še mnogo bolj izpopolnjeno metodo, na osnovi katere bodo elektronski računski stroji dali tudi dolgoročne vremenske napovedi, za do tri in tudi do trideset dni vnaprej. Pri tem bodo morali seveda »elektronski možgani« izvrševati še več in še bolj zapletene računske operacije. Upoštevati bodo morali pri svojem računanju na primer spremembo toplote, ki prihaja s Sonca, spremembe, ki nastajajo zaradi izhlapevanja vode ter še mnogo drugih podobnih postavk.

Praktičen izum jugoslovanskega inženirja

Človek si je za delo ustvaril že mnogo pomočnikov — strojev. Imamo na tisoče strojev, različnih oblik in velikosti, ki služijo za prevažanje. V glavnem pa imajo vsi ti stroji eno in isto pomanjkljivost. Njihova dolžina je odmerjena, gibljivost je majhna in neredko so ta prevozna sredstva tudi negospodarska. Za te pomanjkljivosti so seveda vedeli tudi različni inženirji.

O tem, kako bi vse te pomanjkljivosti čim bolj odstranili, je mnogo razmišljal ing. Silvijo Sponza. Več let je iskal rešitev, kako bi izdelal gibčen in raztegljiv transporter, ki bi se samodelno podaljšal oziroma

skrajšal med obratovanjem. Na lanskem mednarodnem sejmu v Zagrebu je bil razstavljen tudi transporter po zamisli tega inženirja.

Odlike novega transporterja so naslednje: transporter se lahko podaljša oziroma skrajša med obratovanjem za 11 do 20 metrov. Z njim je mogoče spraviti v eni uri 100 ton gradiva 10 m visoko. Pogonski stroj transporterja je majhen motorček, razen tega pa ima ta stroj še hidravlično napravo za dviganje v višino. Mnogi strokovnjaki so bili navdušeni nad tem zelo ekonomičnim izdelkom jugoslovanske tovarne »Jedinstvo«.

Nova možnost za uporabo jute

Med surovinami za tekstilno industrijo jute doslej niso posebno cenili. Toda skupina znanstvenikov univerze v Leeds-u je na osnovi svojih opazovanj prišla do zaključkov, da bi bila lahko prava prva med sodobnimi in odpornimi tekstilnimi surovinami za izdelavo delovnih oblačil in prevlek za pohištvo. To trdi na priliko A. G. Watkins, evropski sekretar Združenja indijskih predilnic jute.

Z juto so začeli poskuse leta 1949. Hoteli so priti do načina beljenja, ki bi zagotovil trajno belino jute. Ko pa so to dosegli, so še ugotovili, da se iz belih jutinih vlaken lahko izdelajo tkanine, ki so po zunanem izgledu in kakovosti zelo podobne lanenemu platnu. S tem si je juta osvojila novo tržišče.

Vsestranska surovina »Epoksi«

V povojnem času kot surovine vse bolj prihajajo do veljave plastične mase. Neka posebna skupina teh plastičnih tvarin pa vzbuja že od leta 1946 veliko pozornost; to je tako imenovani »Epoksi«. Ta plastični material je namreč vsesplošno uporaben in dobro služi tudi kot lepilo, ki se naglo suši. Z njim lepijo aluminij, jeklo, gumi in les brez toplote in stiskanja, uporabljajo pa ga tudi za prevleko strojnih delov, notranjosti konzervnih škatei, za izoliranje električnih vodov, v letalstvu in drugod.

»Epoksi« so obenem odkrili Američani in Švicarji, ne da bi vedeli drug za drugega. Američani danes proizvajajo že poldrug milijon kg tega lepila, proizvodnja pa stalno raste. Epoksi je odporen proti kemičnim vplivom in ga lahko mešajo z drugimi sintetičnimi tvorivi. Rabijo ga tudi za prevleko kuhinjskih in gospodinjskih predmetov.

Ribja mast

Neko indijsko plemo uporablja v velikih količinah ribjo mast posebne ribe, ki prihaja vsako leto iz morja po rekah navzgor. Ribe priplovejo daleč v notranjost severnoameriške celine, kjer se drstijo. Potem ko ribiči ujamejo do šest palcev dolge ribe, jih najprej pustijo v zabojih nekaj dni, nato pa jih spravijo v posebne sode, napolnjene z vodo. Spretni ribiči razgrejejo na ognju kamenje, ki ga potem mečejo v sode napolnjene z ribami. Voda se močno segreje, potegne mast iz rib, ta pa se nabira na površini. Pobirajo jo kar sproti in jo spravljajo v zaboje, kjer jo hranijo do uporabe. Ta mast je podobna govejemu loju, je zelo okusna in niti najmanj ne zaudarja po ribah.

Anton Ingolič:

Žeja

Preden bo dobila denar, pa mora spraviti sod h Kelcu. Jusovko je stisnilo v prsih. Obšlo jo je, da bi storila kaj takega, da bi vsi vedeli in videli, kdo je prav za prav ona. Saj je še ne poznajo. Mogoče si tudi ostali mislijo kakor Topolovec, da ničesar nima, da je zmožna goljufije? Grabilo jo je, ko so potegnili sod iz kleti.

Šele zdaj ji je pomočnik izročil stotak. »Ná, tu imaš! Trezaja naj kar gre, dobila bo klobas in vsega, kar hoče!«

Jusovka je vzela stotak. Spreletelo jo je kakor od studa. Tedaj se ji je pokazal prašič, sicer še majhen, a lepo okrogel. V hipu je zmečkala stotak in ga vrgla pomočniku pod noge. »Ná, tu imaš Topolovec denar! Ne rabim ga! Tudi Topolovec klobas ne! Saj imam prašiča, zaklali ga bomo in si napravili takšen likof, kakor ga še ni bilo na Vinskem vrhu! Fideršek, ti boš kolinil. Vzemi si močnega fanta, potegnita prašiča iz hleva pa ga zakoljita! Trezaja, ti pa zakuri peč!«

Pomočnik je molče pobral denar, ostali so presenečeni zazijali, a Jusovka je nadaljevala še viharneje: »Nikar me ne glej-

te, rekla sem, prašiča imamo in zaklali ga bomo. Fantje, spravite sod nazaj v klet! Pulko, ti mi boš pa dal kruha, saj ga bom plačala! Nič ti ne bom ostala dolžna. Pri-nesi še vina! Tako, Fideršek, pojdi na delo! Zaklati sem ga mislila za božič, pa ga bomo nočoj!«

Vihravo so se vrnili v sobo.

Zdaj se je prava gostija šele začela...

Ko je prva zora obvladala slabotno svetlobo zakajene petrolejke, je prinesla Jusovka v veliki skledi vroče svinjske juhe. Mnogi so že pospali po klopih in kotih, nekaj fantov se je bilo z dekleti zavleklo nekam za kočo. Precej časa je minilo, preden se je zbrala vsa družba in je Jusovka zbudila tudi otroke. Juha se je močno kadila in slepila luč, otroci so kakor v sanjah zajemali in delali po mizi mokro pot do sebe. Vsem je teknilo, tako dobre juhe že dolgo niso jedli. Potem je prišla na mizo pečenka s solato. Meso je bilo mastno, pridno so ga zalivali z dragim Pulkovim vinom. Jusovka je uživala, ko je videla, kako se trgači mastijo z njenim prašičem. »Jejte, samo jejte! Zaklala sem ga za vas,« je ponavljala pijana od vina in nenavadnega doživetja. »Rada dam, kar imam. Ko bi imela toliko kakor Koreska, bi povabila ves Vinski vrh, pa Sladko goro, Mrzli breg, Sedlašek, Medribnik in Stopnice. Tri dni in tri noči bi pili in jedli. Čemu ne? Ali nimamo tudi mi pravice do veselja?«

Odlegalo ji je.

Ko se je popolnoma zdanilo in se je iz llovca oglasila jutranjica, so bili prešarji in trgači siti, začeli so znova peti in plesati. Jusovka pa je potegnila pijanega Fiderška s seboj v listnjak.

Na svetlo se je prikazala šele pozno popoldne. Sonce, ki ji je posijalo naravnost v obraz, ji je vzelo pogled, da za nekaj časa ni ničesar videla. Ko je spregledala, si je stresla z obleke listje in segla v razkuštrane lase. Kakor brez življenja se je poglala proti hiši. A vanjo ni mogla. Sesedla se je na prag in si podprla težko glavo z rokami. Tako je uro ali dve strmela nepremično predse in ni mislila na prav nič. Ni videla, kako je žarel prednjo v soncu obrani vinograd, kako je v njem ležalo po tleh rumeno listje in je mnogo kolov stalo po strani. Tudi ni videla, kako so se na sadovnjaku daljšale sence. Turkuševa kočica prav na vrhu pa je bila še vedno vsa oblita s soncem. Bilo ji je, kakor da je življenje v njej.

Šele ko je v drevju rahlo zašumelo in je tudi spodaj iz gozda prispel komaj zaznaven šum, je opazila, kako so se orumenili listi na brajdah zganili. Tedaj jo je prešla bežna misel: Kaj so delali včeraj? Kje je bila sinoči?

Stežka se je domislila, da so trgali; spomnila se je Pulka, kako je mahedravo nosil brento in vselej, kadar se je vrnil v vinograd, zakričal na ves glas: »Katera

ima polno?« Polagoma se je spomnila tudi drugih trgačev. Končno je kakor skozi gosto kopreno videla, kako so pri Pulku prešli in kako so se doma veselili.

Tedaj se je pod hišo oglašil korak.

Dvignila je trdno glavo.

Tisti hip se je vrgla pokonci.

Tam konec hiše je stal deček v lepi pražnji obleki z zavitkom pod pazduho.

»Lipe!« je zaječala, kot bi jo kdo zabolj v srce.

»Mati!« je vzkliknil deček. V očeh mu je zagorelo. Naglo je stopil proti njej. Toda nekaj korakov pred njo se je ustavil. Ogenj v očeh mu je ugašal.

»Mati?« je kriknil v grozi.

»Lipe, sin moj!« je zamrmrala Jusovka in povesila oči.

Lipe se ni ganil.

»Mati, kaj je z vami?« je vprašal skoraj trdo. »Ali še vedno pijete?«

Jusovka je dvignila glavo in izblebela nekaj nerazumljivih besed.

Preden je Lipe spet prišel do besede, je minilo nekaj težkih trenutkov. Vtem se je ozrl v vinograd. Stopil je dva koraka k brajdam, ki so se vlekle ob spodnji strani vinograda. Strme se je oziral po praznih trtah.

»Saj ste vendar že obrali,« je jeknil čez čas.

»Že,« je zašepetala Jusovka in onemoglo prikimala.

»Pa ste mi sporočili, da boste danes,« je

Skrobljenje in likanje prtičev

Okrasne prtiče rade poškrbimo, ker so lepši in se manj mažejo.

Najprej jih lepo operemo. Če so beli, jih posušimo na soncu, barvane ali pisane vezene pa v senci. V litru vode raztopimo približno 5 dkg škroba. Razpuščen škrob precedimo skozi prt. Poskusimo s krpico, ki jo namočimo v pripravljen škrob ter takoj polikamo. Če je tkanina pretrda, škrob razredčimo z vodo, če je premeška, dodamo še nekaj kepic škroba.

V tako pripravljen škrob namočimo prtič za prtičem. Vsakega posebej ožme-

mo in zavijemo v čisto brisačo, ki pobere dobršen del vlage. Prtiče zlikamo še vlažne. Pred likanjem se prepričajmo, če je likalnik čist, da ne bi pušal rjastih madežev. Poškrbljene tkanine likamo na lice, kadar želimo, da se svetijo, sicer narobe.

Kuharski recepti

Parmezanska juha

Iz masla in moke napravi svetlo prežganje, ga zalij s kostno juho ali vodo, pridene 6 dkg naribanega parmezana in ko zavre, zakuhaj vanjo dve pesti riža ali na kratko lomljenih makaronov.

Dušana govedina

Umuto goveje meso od stegna potolči, nasoli in pretakni s prekajeno slanino in kumaricami. Potem ga povlaj v razgreti masti, da se od vseh strani zapeče in zakrknje. Prideni mu debelo zrezane čebule, korenček, zeleno, korenino peteršilja in duši vse tako dolgo, da bo meso mehko. Potem odlij odvisno mast, zelenjavo potrosi z dvema žlicama moke. Ko nekoliko zarumeni, zalij z malo juhe ali vode. Ko vse skupaj malo prevre, pretlači omako z zelenjavo vred. Prilij malo smetane, malo popopraj in še v tej omaki nekoliko časa duši meso. Nato meso zreži na tanke rezine, zloži na krožnik, polij z omako in serviraj z žličniki, špageti, rižem itd.

Ajdovi zavitki

Napravi mehko rezančno testo in ga razvaljaj nekoliko bolj na debelo kot za

vezenine pa zlikamo najprej na narobni strani in sicer na precej mehki podlagi, da izstopijo vezene oblike. Pri čipkah likamo zob za zobom, oziroma motiv za motivom. Da se prtiči v omari ne pomečkajo, jih hranimo navite na široko rolo papirja.

rezance. Na testo nadeni približno tri prste narazen spodaj opisani nadev, ga pokrij s testom in stisni ob robovih skupaj. Z obodcem ali kozarcem izreži krofe in jih potem še stisni ob robu, tako da so zavitki čisto polni. Skuhaj jih v slanem kropu, zabeli s surovim maslom, ali mastjo in drobtinami. Lahko potreseš tudi s sladkorjem.

Nadev: Potrebujes $\frac{1}{4}$ l kisle smetane, 15 dkg surovega masla ali masti, $\frac{3}{4}$ kg ajdove moke, sol.

Kisli smetani pridene surovo maslo ali mast, nekoliko soli in zakuhaj; ko začne vreti, dodaj ajdove moke. Mešaj tako dolgo, da se loči od posode.

Sladka kostanjeva jed

50 dkg pravega kostanja olup, nato ga skuha do mehkega v malo sladki vodi. Kuhanega pretlači ali stisni skozi stiskalo za krompir. 3 dkg surovega masla penasto umešaj, ga z 5 dkg naribanimi ali sesekljanimi mandeljni, sesekljano lupinico ene limone, sladkorja po okusu in malo sladke smetane dodaj pripravljenemu ko-

Za našo najmlajšo šolarko

Za to lepo in praktično šest do osemletno dekliško oblekico za potrebuje 1.80 metra (1.40 širokega) ali 3 metre (80 cm širokega) karirastega volnenega blaga. Oblekica ima dolge rokave z manšetami. Zgornji del je delan tako, da se prilježe telesu. Ovratnik je iz belega pikeja. Najbolje je, če naredimo dva ovratnika za menjanje. Gumbi in pas naj bodo enako enobarvni. Spodnji del oblekice je nabran.

stanju in vse skupaj dobro premešaj.

Jed deni v obliki kupčka na krožnik ali v skledo, ki jo okraši s stepeno smetano. Lahko jo tudi še potreseš s sladkorjem in cimetom ali z naribano čokolado.

Jedi zgostimo brez prežganja

Pri nekaterih boleznih prebavil bolniki ne prenašajo navadnega prežganja iz maščobe in moke. Tedaj si pomagamo tako, da moko zarumenimo v železni kozici brez maščobe. Zarumenelo moko zalijemo, jo gladko razkuhamo in primešamo juhi, omaki ali kaki drugi jedi. Jed pa zabelimo tako, da razpustimo v njej kosček surovega masla ali pa ji prilijemo kar malo olja.

Moko lahko zarumenimo v večji količini naenkrat, pa jo shranimo v čisti kovinasti škatli in na suhem prostoru.

predvsem pa beločnica se rumeno obarvajo. Žolčno barvilo najdemo tudi v notranjih organih. Prav pogosto se nabira v večjih količinah v ledvicah, kjer se nabira v ledvičnih vodih, ki jih zamaši in ovira izločevanje seča. Tako pride do zlatenice, ki je nastala zaradi zapore, mehanske ovire prehodnosti žolčnih vodov. Najčestši vzrok tej obliki zlatenice so kamni ali pa kaka novotvorba žolčnika ali žolčevodov.

Druga oblika zlatenice nastane pri obolenju samih jetrnih celic. Zaradi svojstvene okužbe ali zaradi delovanja kemičnih strupov propadajo jetrne celice. Podobno kot pri zlatenici se tudi pri tej obliki razlije žolč v kri in po telesu. Nadaljnji potek je podoben prej opisanemu.

Kot posledica zlatenice se pojavijo razne motnje v presnovi in prebavi. Najbolj prizadeta je prebava maščevin. V tankem črevesu manjka žolča, ki pripravlja in razkroja mast, da jo lahko prebavljamo. Posledica so driske in hujšanje, ker telo ne prejme dovolj maščevin.

Prav tako predelujejo jetra tujo beljakovino v človeškem telesu, pri čemer izločujejo strupene presnovne razpadnine. Jetra pridelajo tudi snovi, ki upravljajo pravilno strnjevanje krvi. Če teh zaradi obolenja jeter primanjkuje, nastanejo obsežne krvavitve, ki jih včasih prav težko ustavimo.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

JETRA IN ŽOLČ

Vsakogar zanima, kakšna je vloga jeter v človeškem telesu. Težko je raztolmačiti v kratkih besedah, kakšno delo opravljajo. Jetra so največja žleza v telesu, obenem pa tudi glavni laboratorij za važna opravila presnove.

Osnovni deli jeter so jetrne celice, ki se po določenem sestavu združujejo v režnjice. Režnjici sestavljajo jetra, katera razčlenimo v večji — desni režen in manjši — levi.

Da bi zgradbo bolj spoznali, si oglejmo majhen osnovni režnjec: Sredi režnjice poteka žila dovodnica. Okoli nje leže v krogu razporejeni skupki jetrnih celic, ki se prilagajajo kot opeka pri opeki drug drugemu. Dve vrsti jetrnih celic ležita tesno druga ob drugi in puščata med seboj cevčasto praznino. V to cevko se izloča žolč. Zbira se v vedno večje cevke in skozi nje odteka v žolčni vod, žolčnik in tenko črevo.

Ob vnani površini jetrnih celic potekajo zelo nežne krvne žilice. Žilice se pa ne prilagajajo povsem tesno jetrnim celicam. Loči jih nežni razperek, v katerem se mrežasto prepleta vezivno tkivo. V steni teh žilic v jetrih opažamo še to posebnost, da se v njej nahajajo celice s posebno sposobnostjo, da vsrkavajo

iz krvi snovi, ki praviloma ne sodijo v kri. Jetra opravljajo torej tudi nalogo cedila in prečiščevalnice krvi. Jetra so poleg vseh opravil sposobna sprejemati večjo količino krvi in jo po potrebi spet oddajati in vračati v krvni obtok. Tako varujejo srce pred obremenitvijo pri srčnih boleznih in krvnem zastoj.

Seveda se pri dolgotrajnih boleznih jeter sčasoma okvarijo. Odvečna kri, ki priteka vedno znova v desno polovico srca, se nabira in zastaja v jetrih, kar povzroča okvaro. Jetra otekajo, zadržijo in zbolijo. Prenapolnjene in razširjene žile pritiskajo na jetrne celice in jih stiskajo, tako da polagoma propadejo in ne morejo več pravilno opravljati svojega dela. Izpad jetrnih celic zmanjša prečiščevanje krvi in izločevanje pri presnovi nastajajočih škodljivih snovi. Te se nabirajo in vedno bolj zastrupljajo vse telo.

Če obstaja ovira pri odtoku žolča, zastaja žolč v žolčnih vodih. V njih se poveča pritisk vse do najnižnjih vodov, ki celo pokajo. Skozi te razpoke prehaja žolč v mezgovnice in drobne krvne žilice. Kot posledica tega se naglo poveča žolčno barvilo v krvi. Kri odlaga žolč povsod po telesu. Koža, sluznica,

Inhaliranje kot zdravilo

O inhalacijah je že več ali manj vsakdo slišal. Pomeni vdihavanje raznih dobro hlapljivih snovi. Najpogostejše se poslužujemo inhalacije pri obolenjih dihal, pa tudi narkotična sredstva inhalira bolnik pri operaciji.

V splošnem uporabljamo za inhaliranje razna eterična olja: oleum anisi, terebintine, eukalipti itd. Inhaliramo lahko na več načinov. Doma ravnamo na ta način, da kanemo nekaj kapljic tega ali onega od navedenih eteričnih olj v lonček tople vode ali na pivnik in vdihavamo izparevajoče pare. Vmes se lahko pokrijemo čez glavo, da vdihavamo čimveč pare. Razen tega preprostejša načina inhaliranja poznamo še inhaliranje s pomočjo raznih aparatov-inhalatorjev, ki razpršujejo nad bolnikom zdravilo v drobne kapljice. Starjši tip takih aparatov je bil na ročni pogon, novejši so na električnega. Še bolj drobno razprši zdravilo aparat z imenom »nerosol«. Ljudje, ki bolehalo za tako imenovano naduho ali astmo, vdihavajo pogosto dim antiastmatičnih praškov, ki jih prej zažgo.

Lipe vzkliknil razočaran. »Vse poletje sem čakal na današnji dan. Nisem mogel priti prej.«

»Prišlo je tako, da smo že včeraj,« se je Jusovka oglasila. »Poglej v klet, morda je še ostal kak grozd,« je še pristavila in pokazala z roko proti odprti kleti.

Lipe je nekaj časa gledal vinograd, nato svojo mater in svoj dom, potem pa stopil h klopi pred hišo, položil nanjo zavitek in dejal, zadržujoč solze in jok: »Tu sem prinesel nekaj za vas, za Gelico, Mihca in Petrečka! Če je tako, spet grem! Zbogom, mati!«

Z očmi, ki so bile polne solz, je še enkrat objel mater, vinograd in dom in se obrnil. Kakor starec je odšel po poti, po kateri je prišel.

Jusovka je nekaj časa gledala za njim, kakor da ne razume, kaj se je pravkar zgodilo. Šele ko je bil Lipe spodaj v sadovnjaku, je razprla roke in kriknila presumljivo: »Lipe, čakaj, Lipe!« Ko je videla, da Lipe ni niti za trenutek obstal, si je zakrila obraz z rokami, se opotekla k vežnim vratom in se spet spustila na prag.

Tam je sedela, nepremično zroč predse, dokler se ni nad vinogradom pokazal Turkušev Marko.

Čemu prihaja? se je zdrznila, ko ga je spoznala. Marko je prihajal bliže in bliže. Kako je že bilo sinoči? Ali se ni domeni-

la s Turkušem zaradi mošta, da ji ga bo on prodal? Da, seveda, in kaj se je zgodilo potem? Ali ga ni sama prodala? Komu? Topolovčev pomočnik je prišel in ga prevzel. Toda saj mu ga ni dala. Prav je imela. Sod stoji še v kleti. Pulklo je pogosto hodil po vino, tri buče za eno, vso noč so pili. Ali ni jutraj nekdo dejal, da bo sod kmalu prazen? Kako? Jedli so pečenko, treba je bilo zalivati. Kje je že dobila meso? Njeno prase? Ne, ne, saj ni bilo tako! Prašiča da so zaklali? Moj Bog, ali je mogoče?

Brezupno se je ozrla naokoli, Marko se je že spustil h koči. Ko je zagledal mlado ženo v povlajni obleki in vso razkuštrano, široko odprtih in praznih oči, se je zgrozil.

»Kaj se je zgodilo, Jusovka?« je kriknil. Kočarka ni odgovorila, strmela je predse, kakor da ga ne vidi.

»Včeraj sta se z dedom dogovorila zaradi mošta. Odhajam v mesto. Dajte mi steklenico!«

Šele zdaj se je Jusovka dvignila. Stopila je k Marku, ga ujela za roko, da bi jo poljubila, toda Marko jo je presenečen umaknil, Jusovka pa je sklonila glavo in zajecala: »Marko...«

»Kaj je z vami?«

»Nič ni, prav nič,« je Jusovka spregovorila s tihim in vdanim glasom.

»Kje imate mošt?«

»V kleti...«

»Torej še niste pripravili steklenice? Pokažite, kje ga imate!«

Marko se je obrnil proti kleti.

Jusovka mu je zastavila pot. »Jutri ga bom sama nesla v mesto...«

Toda Marko je odločno stopil v klet. Jusovka mu je sledila kot v mučnih sanjah.

Štirje sodi so stali v majhni kleti, Marko je stopil k vsakemu posebej in potrkal nanj. V prvem je bil jabolčnik. Iz ostalih treh je odgovorilo votlo, prazno.

»Kje ga imate?«

Jusovka je brez besede pokazala na četrti sod. Bilo ji je, kakor da so vsa čustva umrla v njej.

»Ta je vendar prazen. Ali ste ga že prodali?«

»Ne!«

»Kaj pa?«

»Spili mo ga.«

»Spili?« je kriknil Marko. »Vse vino ste spili?«

»Likof sem jim napravila, svojim trgčem. Pulklo je prinašal vina in odnašal mošt. Goljuf, vzal je več, kakor mu je šlo. Tudi drugi so hodili v klet. Sicer pa,« je skoraj nejevoljno končala, »ne vem, kako je bilo...«

»Kako ste mogli storiti kaj takega? Pa ste bili ves čas tako pametni.« Marko je v grozi strmel v Jusovkin prepadli obraz, v njem ni mogel najti obžalovanja.

»Ne vem. Zgodilo se je pač...«

»Ali veste, da ste si pripravili hišo? S čim boste plačali prvi obrok? S čim, Jusovka?«

Jusovka je skomignila z rameni.

Marku je bilo huje, kot bi dobil udarec v lice. Ni mogel razumeti Jusovkinega početja. Čemu sili sama v propast?

Poparjen je zapustil klet.

Kmalu za njim je odšla tudi Jusovka. Stopila je k svinjaku. Ko se je prepričala, da je res prazen, se je opotekla v hišo.

V sobi je bilo vse narobe, postelja je bila rametana, na mizi so stali zamazani krožniki in skleda, za pečjo so ležale črepinje razbite buče, po tleh so bile razmetane oglodane kosti, a nad pečjo se je brezskrbno gugal napihnjena prašičev mehur. Pod njim so spali na peči vsi trije otroci, Gelica s Petrečkom v naročju, Mihca pa v kotu. Eden izmed njih je bruhal, preden je zaspal. S peči je zaudarjalo po kislem.

Opotekla se je v kuhinjo. Tu je na mizi ležalo nekaj kosov okrvavljenega mesa, v škafu za vrati je smrdela drobovina, z okenske police pa je gledala neočiščena prašičeva glava. Rilec je bil na pol odprt in okrvavljen, eno oko zaprto.

Končno bo torej res ob hišo in posestvo? je prešlo Jusovkine zmedene misli.

(Nadaljevanje sledi!)

Krmila se bodo podražila

Kakor znano, daje država na ceno krušnega žita, krmnega žita, beljakovinskih krmil in umetnih gnojil svoj prispevek. Brez tega prispevka bi uvoženo krmno žito, oljne tropine in umetna gnojila bili znatno dražji.

V letu 1954 je država za pocenitev krmnega žita prispevala 189 milij. šilingov in za pocenitev oljnih tropin 33 milij. šil., Za krmila je torej država prispevala skupno 222 milij. šil., dočim je za gnojila prispevala samo 84 milij. šil.

Za leto 1955 pa so bili odobreni za pocenitev teh kmetijskih produkcijskih sredstev naslednji zneski:

za krmno žito	122 milij. šil.
za oljne tropine	17 milij. šil.
za umetna gnojila	124 milij. šil.

Nasproti letu 1954 se bo torej prispevek za krmila letos zmanjšal za 83 milij. šil., temu nasproti pa se povzraha prispevek za umetna gnojila za 40 milij. šil. Z drugimi besedami: krmila se bodo podražila, dočim bodo umetna gnojila še obdržala svojo lansko ceno, ker menijo, da bo letos potrošnja gnojil zaradi podražitve krmil ca. 50% višja od lanske potrošnje.

Kakšni zaključki sledijo za našega kmetovalca iz te spremembe?

1. Donosnost krmljenja molznic z oljnimi tropinami za doseg višje molznosti bo postala problematična.
2. Pitanje prašičev z dokupom koruze in ječmena bo zahtevalo vse previdnosti, posebej še zaradi tega, ker je pričakovati padec cen prašičev.

In kakšne so zatem smernice za nadaljnje kmetovanje?

1. Borba za višji pridelek beljakovin na njivah in travnikih je v letu 1955 osnovna zapoved za vsakega govedorejca; za prašičereja pa sledi kot nadalj-

nja zapoved: povečanje površine in dvig pridelka krmnega žita in krompirja.

2. Bolj kot doslej bo treba delati z umetnimi gnojili, ki pomenijo prvi korak k višjim pridelkom ne samo krme, tem-

več predvsem beljakovin in škrobnih enot v krmi.

3. Bolj kot doslej bo treba upoštevati navodila in nasvete kmetijske pospeševalne službe v pogledu na krmne rastline. bl.

O zimski krmi za naše molznice

Pravilen dnevni krmni obrok (Futterration) za molznice naj obstoja iz obsežne krme, sočne krme in krepke krme. Večstranski sestav krmnega obroka povečuje tek, je za žival zdravejši in povečuje tudi krmno vrednost. **Ze pokladanje mešanice različnih vrst sena in otave koristi proizvodnji mleka in uspevanju živine.**

Sočna krma naj po možnosti obstoja iz pese in silaže. Vsaka teh vrst krmil deluje na prebavila drugače. Prevelike količine pese ženejo, zlasti če je premalo oznažena, silaža pa zapira. Skupno naj dobi žival na dan do 40 kg obeh sočnih krmil. Če pokladamo samo silažo je damo le okrog 30 kg, same pese pa ne več kot 40 kg.

Proizvodnja mleka iz domačih gospodarskih krmil je navadno omejena. Krepka krmila so nam zato potrebna, da hranljive snovi v temeljni, osnovni krmi (seno in sočna krmila) prevedemo v pravilno razmerje in da krijemo potrebe zelo molznih živali po hranljivih snoveh. Povsem napačen bi bil račun, če bi kak nezadostno gospodarsko šolan živinorejec n. pr. mehnično kalkuliral, da iz 1 kg krepke krme z 21% prebavljivih beljakovin in 63% škrobnih vrednot lahko utvari 3 litre mleka. Izraba oz. izkoriščanje krepkih krmil odvise namreč od danega razmerja hranilnih snovi v temeljni krmi, od datuma otelitve in od rejskega stanja (kondicije) živali.

Le v izjemnem primeru ima oni živino-

rejec prav, ki poudari, da z dodatnim pokladanjem krmnega žita doseže pri svojih kravah isti uspeh kot z oljnimi tropinami. Če na primer naš krmni obrok obstoja iz 16 kg obsežne krme (6 kg in več lucerne, ostalo pa seno srednje kakovosti) in okrog 10 kg pese, je v tem obroku beljakovin za 15 litrov mleka, dočim škrobnih vrednot zmanjka že pri 10 litrih. V tem krmnem obroku bi krmno žito, otrobi ali moke (ki so predvsem škrobne), zmogle dejansko in ceneje doseči isto kot oljne tropine.

Napačno bi vendar storil oni gospodar, ki ne prideluje lucerne in ki bi pokladal na dan kravi 8 kg srednjedobrega sena poleg 40 kg jedre pese, pa bi hotel dodatno pokladati mesto oljnih tropin žito ali kak žitni izdelek. V navedenem krmnem obroku (seno in pesa) je beljakovin le za 7 litrov mleka, škrobnih vrednot pa za 13. Tu je mogoča gospodarska odpomoč le z mešanico beljakovinskih oljnih tropin.

Tudi bi uspeh dodatnega pokladanja krepkih krmil izostal, če bi začeli krepka krmila pokladati šele, ko je krava že pred mnogimi tedni otelila. »Železo je treba kovati, ko je vroče!« Zato je s krepkimi krmili začeti pri molznicah deloma že pred otelitvijo, najpozneje pa takoj po otelitvi. Čim so mlečne žleze že usahnile, je v dani laktacijski dobi naše prizadevanje s krepkimi krmili, da bi povečali molznost, le malo in omejeno uspešno.

Vernik

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Motorna vozila, odgovornost in paragrafi

I.

Z ogromnim povečanjem cestnega prometa odkar so se pojavila in uveljavila motorna vozila, so seveda tudi nevarnosti na cesti narastle. Da se jim človek čim bolj izogne, moraš poznati kar najbolj vse predpise, s katerimi se je v številnih paragrafi uredilo in se še naprej ureja motorno premikanje in bliskanje po cestah.

V okviru naših »Pravnih zadev« ne moremo zajeti vso tozadevno snov, zato se bomo dotaknili le nekaj najvažnejših predpisov glede odgovornosti, če se v cestnem prometu kaj zgodi.

Kot osnovno pravilo velja: Če vozilo, ki ga žene elementarna sila (torej vse vrste plinov, plinska goriva, elektrika itd.), skratka **motorno vozilo**, v pogonu, to je v obratovanju, na javnih cestah in potih koga poškoduje ali če se z motornim vozilom napravi kaka druga škoda na rečeh, odgovarjajo za nastalo škodo vozač, lastnik in solastniki. Vozilo mora torej biti v pogonu, da vozi, kar izključuje odgovornost na primer za slučaj, da vozilo še oziroma že stoji, ko osebe vstopajo ali izstopajo, ko se stvari iz vozila razkladajo ali v vozilo nakladajo, tudi če pusti šofer vozilo stati na cesti itd.

Če je vozilo v popravilu, ko torej ni v pogonu na cestah in pa, če se v tej zvezi vršijo samo poskusne vožnje, odgovarjajo za morebitno škodo **podjetniki** takih popravilnic in njihovi nastavljenici.

Skupno odgovarjata tudi šofer in lastnik, če šofer na javni cesti prepusti šofiranje — čeprav tudi samo za poskušnjo — osebi, ki se šele uči voziti, kar ni dovoljeno (razen v šoferskih šolah), četudi sedi šofer zraven neupravičenega vozača.

Če se napravi škoda samo na stvarih, tudi na živalih, se računa škoda po **splošni vrednosti** v tistem času. Samo, če se vozaču dokaže, da je zakrivil škodo iz očitne malomarnosti ali celo iz slabega namena, morajo odgovorni oškodovanim plačati tudi morebitno izgubo dobička, za služka, obresti in slično.

Če so pa bile poškodovane osebe, je treba plačati stroške zdravljenja, po potrebi tudi odškodnino za bolečine, za trenutno in tudi bodočo izgubo zaslužka, dokler pa bolezen po nesreči in njene posledice trajajo in je poškodovani dela in zaslužka nezmožen. Še večja je nesreča za vse udeležene osebe, če je bil kdo poškodovan do smrti. Treba je plačati ne samo s smrtno neposredno povezane stroške, kakor predhodno zdravljenje, pogrebno itd., ampak marsikaj tudi vdovi in nepreskrbljenim otrokom, za kogar in kakor je pač mož ali sorodnik skrbel in kar so vsi ti vsled smrti prizadetega zgubili.

Za oceno, koliko morajo odgovorni plačati, je merodajno tudi razmerje krivde, če je bil prizadeti morda popolnoma ali vsaj deloma sam kriv nesreče. **Vozač sam namreč tudi ni vedno kriv!** So vozači drugih osebnih ali tovornih vozil, ki z napačnim voženjem povzročijo nesrečo, so živali na cesti, so ljudje, ki hodijo, kakor da bi bili pijani, in tako je mnogo možnosti, da prav tisti vozač, ki je koga povozil, ni kriv ali vsaj ne samo on, kar se mora upoštevati pri kazenskem postopku in tudi pri odškodnini.

Na vseh straneh in vedno spet pa povečuje in ustvarja krivde alkoholi ali neprepanost šoferja ali drugih vozačev in oseb na cesti. Dandanes ravno to vprašanje čisto raziskujejo, saj se dokazi za užiti alkohol najdejo v krvi še dolgo po nezgodi. Zato pa je prva dolžnost vsakega vozača-šoferja, ki mu je ta težavni poklic v čast in ponos, da se na dan vožnje in zlasti med vožnjo samo vzdrži vsakega alkohola in da tudi noč pred vožnjo ne spremeni v nadaljevanje dneva.

Na splošno pa naj velja tudi pravilo, naj se nihče ne vsede za volan in vozi, kdor dobro ne pozna motornega vozila, kdor ni dovolj miren in preudaren in ne pozna vseh nevarnosti ceste!

Tržno poročilo

V torek, dne 4. januarja so na dunajski trg St. Marx prignali:

	povprečna cena za kg
322 volov	S 8.— do 11.20
169 bikov	S 9.50 do 11.50
866 krav	S 7.50 do 8.50
77 telic	S 10.— do 11.50
Klobasarice	S 5.80 do 9.50

Neprodanih je ostalo 27 volov, 19 bikov in 70 krav.

Isti dan so v St. Marxu prodali 3.608 domačih, 3453 madžarskih in 1094 jugoslovanskih prašičev ter dosegli naslednje cene: ekstremno blago 18.40 do 18.50 (klavna teža)

1. kvaliteta	17.20 do 18.30 (klavna teža)
1. kvaliteta	14.— (živa teža)
2. kvaliteta	13.60 do 14.— (živa teža)
3. kvaliteta	12.— do 13.40 (živa teža)
slabše blago	10.— do 12.20 (živa teža)

Pujski pa so istega dne šli po 13.— do 17.— šil.

V Welsu so 31. 12. prodajali konje po naslednjih cenah:

težki delovni konji	5.000 do 7.500 S
lahki delovni konji	2.500 do 5.000 S
klavni konji (za kg)	2.— do 5.50 S

Prof. ing. Vinko Sadar:

Izkoristimo slednjo možnost za večji in boljši pridelek krme

(Predavanje na kmetijskem visokoškolskem tednu SKZ)

Po večini krmijo naši kmetovalci na Koroškem živino le toliko, da jo vzdržijo pri življenju. Premalo krme ji dajo, da bi lahko dala od sebe dovolj tega, kar lahko da (mleko, meso). Pri vseh teh kmetovalcih gre za vzdrževanje živine trikrat toliko krme, kakor za proizvodnjo (mleka itd.). Vzdrževalna krma pa ne daje kmetiji nobenega dohodka, torej le obremenjuje stroške kmetovanja. Sedanje krmljenje živine torej ni gospodarsko.

Čeprav kosimo travnike tako v živo, da ne ostane nobena bilka, čeprav se živina pase po pašnikih dneve in dneve, čeprav takorekoč ne damo travniku in pašniku nobenega mira, da bi si vsaj nekoliko opomogel, vendar občutimo stalno pomanjkanje krme. Pri naših pridelkih mrve (25 q na ha travnika in 5 q na ha pašnika) potrebujemo za prehrano ene glave velike živine (GVŽ) 3 ha travnatega sveta, medtem ko je na naprednih kmetijah v zah. Evropi potrebujejo največ 1 ha, marsikje celo komaj 0.4 ha.

Na travnatem svetu pridelamo torej premalo krme, zato mora priskočiti na pomoč njiva. V resnici ni dobre živine brez pridelka detelje, lucerne ali travne detelje na njivi. Njiv pa nimamo dovolj niti za pridelek živeža, kaj šele, da bi lahko tamkaj pridelali vso krmo. Kmetovalec si še vedno najbolj prizadeva, da najprej pridelava vse potrebne živeže doma, nato šele prične misliti, da bi bilo dobro pridelati tudi vso potrebno krmo. Oboje pridelovati pa ni mogoče, ker nima dovolj njiv. Mora se to-

rej odločiti za eno ali za drugo. V vseh industrijskih državah se še najbolj vnovčuje živina. Povpraševanje po mesu narašča z večjim blagostanjem delavca. Gospodarsko je torej neizpodbitno pravilno, da usmerimo vse kmetovanje na kar največji prirast živine.

Slovenski kmet na Koroškem se je duhu časa že močno prilagodil, če smemo zaupati statističnim podatkom, ki nam pravijo, da prideluje povprečna koroška kmetija žito na 43% svojih njiv, na 31% okopavine, krmo pa že na 26% njiv. Poleg tega ima 25% vseh njiv spremenjene v stalne travnike, v zasejane travnike ali v pregrajene pašnike (črednike). Razmerje med povprečno površino njiv, ki znaša 3 ha in travnatim svetom, ki znaša 7 ha travnikov in košenic in 1.5 ha pašnika, je 1:2.8. Če bi reducirali ves travnati svet na površino travnika, ki daje 50 q sena na ha in leto, ima povprečna kmetija 3.9 ha dobrega travnika (7 ha travnikov po 26.1 q na ha in 1.5 ha pašnika po 5 q sena na ha). Razmerje med njivami (3 ha) in reducirano površino travnika (3.9 ha), je torej mnogo ožje in zneskomaj 1:1.3.

Vendar je na splošno skupne reducirane krme površine razmeroma malo in sicer 1.49 ha na njivah in še 3.9 ha dobrega travnika, kar da skupaj 5.39 ha. 3 ha njiv, ali 10 ha njiv in travnikov ali 11.5 ha kmetijske površine prekrmi le 8 glav velike živine. To pomeni, da 1.5 ha kmetijske površine prekrmi 1 glavo velike živine. Nemci pravijo, da mora

Koliko mleka da doječa svinja?

Na to vprašanje sta poskusila odgovoriti Norvežana Berge in Inderbo, ki sta pregledovala 28 gnezd norveške pasme svinj. Tehtala sta pujske pred sesanjem in po njem in prišla do ugotovitev, ki se precej razlikujejo od nekaterih dosedanjih mnenj, odkrivajo pa še marsikaj drugega.

Ugotovila sta, da so pujski sesali vsakih 15 do 215 minut ali povprečno vsako uro enkrat. Svinje so dale največ mleka zvečer od šestih do polnoči, nekoliko manj pa od polnoči do šestih zjutraj, dopoldne še manj, najmanj pa popoldne.

Na dnevno količino mleka najbolj vpliva število pujskov, ki sesajo. Svinje, ki so povrgle tri pujske, so dale na dan samo 3.83 kg mleka, svinje z 12 pujski pa po 9.95 kg mleka. Pomembno pa je tudi število pujskov, ki sesajo. Tako je imela ena in ista svinja s tremi pujski samo 2,6 kg mleka, ko so pa ji dali 12 pujskov, se je molznost povečala na 11,87 kg. Količina mleka, ki ga posesa posamezni pujski, se

pri tem ne spremeni. Največje tu ugotovljene razlike so znašale na dan 0,72 do 1,37 kg mleka.

Povprečna količina mleka na dan je bila pri prvem gnezdju manjša kakor pri poznejših gnezdjih. Prvesnice so dale 6,42 kg mleka na dan, svinje z drugim gnezdjom 7.47 kg, s tretjim 7.71 kg in s četrtem gnezdjom 9.48 kg. Največ mleka so dale svinje, ki so petič prasile. Količina mleka po pravitvi raste od dne do dne in je največja v petem tednu.

V prvih petih tednih so pujski za vsak kilogram posnetega mleka prirasli na teži za 0,22 kg ali z drugimi besedami: za kilogram prirastka so popili nekaj več kakor 4 kg mleka.

Po teh podatkih mora svinja predelati ogromno krme v mleko, da more dajati pujskom dovolj hrane. Zato ni prav nič čudnega, če svinje, ki so prav dobre matere, ob pomanjkljivem krmljenju naglo hušajo, pujski pa slabše prirajajo.

1 ha kmet. površine prekrmiti najmanj 1 glavo velike živine. Se pravi, da bi morali dano površino bolje izkoristiti, da bi več krme lahko pridelali in prekrmili več glav živine.

Katera so pota, po katerih bomo prišli do več dobre krme? Najdražja in najtežje dosegljiva je beljakovinska krma, ker najbolj učinkuje, najbolj redi. Prizadevati si moramo, da pridelamo kar največ dobre, kar naj tečnejše krme, ki živini najbolj izda. Ukrepi, s katerimi bomo dosegli to krmo so pa sledeči:

1. Pravilno gospodarstvo nad travniki in pašnikih.
2. Sodobna ureditev pašnikov.
3. Izboljšano pridelovanje krme na polju.
4. Povečana setev strnišnih posevkov in dosekov sploh.
5. Kisanje krme.
6. Izboljšano pridelovanje metuljnic na polju.
7. Povečana setev oljnic.
8. Melioracija slabih travnikov in pašnikov.
9. Boljša uporaba pridelane krme.
10. Povečana setev sladkorne pese za krmo.
11. Boljša uporaba pesnega listja.
12. Zmanjšanje izgub pri shranjevanju krompirja.

To je 12 glavnih zapovedi za povečanje pridelka krme, je pa seveda mnogo stranskih, ki jih ne bomo naštevati. V tem kratkem sestavku ni mogoče obdelati vseh teh zapovedi v podrobnosti, zato se bom obširneje ukvarjal le s prvimi štirimi.

(Se nadaljuje)

Atomski vek tudi v Avstriji

Med drugim se je avstrijski ministrski svet na svoji zadnji seji v torek bavil tudi s poročilom zunanjega ministra ing. Figla glede mednarodne konference za uporabo atomske energije v miroljubne namene. Generalna skupščina OZN je namreč 4. decembra lani soglasno sklenila, kakor je poročal ing. Figl, da naj bo najkasneje v avgustu 1955. leta taka konferenca, na katero bodo povabljeni vse države članice OZN, pa tudi vse one, ki sodelujejo samo v posameznih specialnih organizacijah OZN. K slednjim spada tudi Avstrija, ki ima torej pričakovati povabilo na omenjeno konferenco.

Ministrski svet je na predlog zunanjega ministra sklenil ustanoviti avstrijsko po-

svetovalno atomsko komisijo, ki naj bi imela naslednje naloge: pripraviti avstrijsko udeležbo na mednarodni konferenci OZN za atomsko energijo v miroljubne namene avgusta 1955, s pomočjo avstrijskih strokovnjakov razmotrivati o možnostih in preračunati stroške za nakup atomskega reaktorja v raziskovalne svrhe ter obravnavati vprašanje avstrijske udeležbe pri inozemskih tečajih za miroljubno uporabo atomske energije.

S tem ukrepom naj bi bilo tudi avstrijski znanosti omogočeno, da se udeležijo raziskovanja atomske energije, ki je v številnih drugih državah že v polnem razmahu, da se torej tudi Avstrija aktivno vključi v »atomski vez«.

Zaposlitev in brezposelnost ob koncu leta

Ob koncu meseca decembra se je številka o stanju brezposelnih v Avstriji v primeri s prejšnjim mesecem dvignila za 60.475 oseb, ali za 51,7%. Od tega prirastka jih odpade 51.141 ali 84,6 odstotka na moške delovne sile. Skupno stanje brezposelnih v Avstriji je znašalo koncem decembra 1954 177.531, med temi 105.601 moških in 71.930 žensk. Na Koroškem je znašalo stanje brezposelnih ob koncu decembra 16.364 ter se je nasproti prejšnjemu mesecu dvignilo za 9446. V primeri s stanjem ob koncu leta 1953 je letos ob

istem času število brezposelnih za 66.480 nižje. Skupno je bilo v Avstriji koncem meseca decembra zaposlenih 1.998.000 delojemalcev, kar je za 119.390 oseb več, kakor ob istem času prejšnjega leta.

Kakor je iz zadnjih uradnih poročil deželnih delovnih uradov razvidno, še vedno čaka 23.799 mladine na učna mesta in zaposlitev, med temi 11.462 fantov ter 12.317 deklet, in to kljub precej ugodnemu učinku zakona o obvezni namestitvi mladine.

sednika. Tudi to mesto je zasedel socialistični poslanec, in sicer zastopnik Berlina v zapadnonemškem Bundestagu. Willy Brandt.

Nehru naj posreduje za Nemčijo

Te dni je podal neki predstavnik zapadno nemške socialdemokratske stranke zanimivo izjavo, v kateri pravi, da se bo predsednik SPD Erich Ollenhauer obrnil na ministrskega predsednika Indije Nehruja s prošnjo, naj posreduje pri Sovjetski vladi, da bi čim prej prišlo do nekega sporazuma za združitev Zapadne in Vzhodne Nemčije.

Kakor poročajo, misli Ollenhauer na osebni sestanek z Nehrujem, ko bo leta prišel na bližnjo konferenco držav britanske skupnosti v London. To svojo misel je baje izrazil že predstavnikom socialistične stranke Indije, ko so se nahajali nedavno na obisku v Bonnu.

Prometne nesreče in požari v minulem letu na Koroškem

Na Koroškem je bilo 1954. leta 5048 prometnih nesreč. Pri teh nesrečah je izgubilo življenje 94 oseb, kar je povprečno vsak četrty dan po ena smrtna žrtev na cesti. Največ prometnih nesreč je bilo meseca julija. Iz statistike je razvidno, da v poletnih mesecih, ko je promet na cestah pojačen, nesreče naraščajo. Alkoholizirano stanje soferjev je bilo v 182 primerih vzrok prometnih nesreč in znano je, da so nesreče povzročene v pijanosti pogosto mnogo težjega značaja, kakor drugače. Neverjetno visoko število je primerov

in sicer 237, da so brezvestni vozniki pobegnili in ponesrečence na cesti prepustili svoji usodi.

Požarov na Koroškem navaja statistika v minulem letu 382. Zaradi požarov nastala škoda znaša nad 20 milijonov šilingov. Statistika ugotavlja, da je bil v 30 primerih ogenj podtaknjen, v 164 primerih je bil vzrok požara nezadostna previdnost, v 78 primerih iskre pri nepravilno oskrbovanih dimnikih, v 15 primerih kratki stik, pri 95 požarih pa vzroka niso mogli ugotoviti.

Usodna pomota štajerskega lovca

V nekem gozdu blizu Leobna se je primerila minulo soboto zvečer usodna lovska tragedija. Petdesetletni kmet Peter Köppel iz Leintala se je ob večernem mraku s še nekim spremljevalcem nahajal na lovu na jelene. Dalje časa sta oprezovala in strmela v nastajočo temo, toda ničesar lovskega nista opazila. Videla sta samo tri športnike, enega s smučmi, dva pa s sankami, ki so se vozili nekoliko oddaljeni od njiju. Nekoliko pozneje pa, ko je postalo še bolj temno, je Köppelov spremljevalec zapazil, da se je na okoli 170 metrov oddaljeni vzpetini nekaj premikalo ter je zašepetal lovcu: »Jelen«. Köppel v svoji lovski navdušenosti ni dolgo okleval. Takoj je vzdignil puško, pomeril in sprožil. Odmev na strel je bil

presunljiv bolesten krik. Neprevidni lovec je zadel 18 letnega smučarja Johana Hebenstreita, ki ga je smatral za jelena, naravnost v glavo. Nesrečni fant se je v trenutku strela ravno nahajal v sredi med ostalima dvema športnikoma na poti po bregu navzgor. Fant se je takoj mrtev zgrudil na zasnežena tla.

Ves prepašen lovec in njegov spremljevalec sta nemudoma hitela k zadetemu smučarju. Köppel se je silno trudil za v snegu ležečega fanta. Obvezal mu je glavo in nikakor ni mogel verjeti, da je že mrtev. Šele nek zdravnik, ki so ga takoj poklicali, mu je pojasnil, da je vsako prizadevanje zaman. Lovca Köppla so še isti večer zaprli.

Film »Kruh, ljubezen, fantazija« in krvava drama

Minulo nedeljo so v italijanskem mestu Ancona predvajali film »Kruh, ljubezen, fantazija«. Med predvajanjem, kmalu po začetku, je v polno zasedeni dvorani pretresla ozračje detonacija ročne granate. Atentator je, če so pravega izsledili, nek carinski uradnik, ki je v duševni zmedenosti vrgel z balkona v dvorano štiri ročne granate.

V dvorani je nastala panika. Ljudje so

skočili s sedežev in se drenjali k izhodu. Med tem je bilo slišati ubupne bolestne krike in ko so eksplodirale še ostale granate je nastala naravnost divja panika. Dve ženski je pri eksploziji raztrgalo, štirideset oseb pa je bilo deloma težko ranjenih. Mnogo ljudi je bilo ranjenih zaradi panike, ko so jih bežeči podrli na tla in teptali s čevlji. Šest ljudi od težko ranjenih je izgubilo vsak po eno oko.

Poseben davek za točilnice alkoholnih pijač v Franciji

Francoska vlada je sklenila poseben davek v znesku 100.000 frankov, to je okoli 7200 šilingov, za vsako novo odprto točilnico alkoholnih pijač. Ta odredba naj bi po navodilih ministrskega predsednika služila omejitvi potrošnje alkoholnih pijač v Franciji. Tudi v Franciji odpade, kakor pri nas v Avstriji, na vsakih sto Francozov po ena gostilna.

Znano je, da si francoski ministrski predsednik Mendes-France prizadeva, da bi njegovi državljani pili več mleka na-

mesto alkoholnih pijač. Zaradi tega ni slučaj, da mu je odposlanka ameriškega mlečnega gospodarstva, učenka Eleanor Maley, poklonila za novo leto nič manj kot 48 četrtiliterskih steklenic transatlantskega mleka, to je iz vsake dežele Združenih držav po eno steklenico. Ministrski predsednik je bil darila zelo vesel in se je z mlečnim dekletom v najprijaznejšem vzdušju razgovarjal kakih deset minut. Na drugi strani pa pravijo, da tudi njemu že mleko preseda, ker mu ob vsaki priložnosti, ko se pojavi v javnosti servirajo vsaj kozarec mleka.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 15. januar:

8.45 Daljni pestr svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (sl.) — 11.00 Dobre volje pred prdne — 14.00 Mednarodne »Hahnenkamm-tekme« — 15.35 Domači zvoki — 16.20 Prima izbor — 18.00 Iz parlamenta — 21.30 Ljubezenske pesmi — 22.15 Plesna glasba po Ljubilu.

Nedelja, 16. januar:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (sl.) — 9.00 Glasba — 10.00 Maša — 11.30 Jutranja čaša — 14.30 »Eva in lutke« — 15.00 Pozdrav nate — 19.20 Lepe melodije — 20.15 Črpalka za življenjsko veselje — 21.00 Trije veliki »G« — 22.10 Šport in zveneči nedeljski večer.

Ponedeljek, 17. januar:

11.00 Leto 1848 — 14.05 Za našo vas (sl.) — 15.00 Pravljičje iz vsega sveta — 16.30 Štefan Boris poje — 18.45 Koroški zbori pojejo (sl.) — 19.15 Trikrat kralj — 20.05 Borza šlagerjev — 21.05 Avstrijske žene.

Torek, 18. januar:

11.00 Pripovedka o celovškem zmaju —

14.05 Zdravniški vedež. Kulturne vesti (sl.) — 15.45 Knjiga osvoji svet — 19.30 Potrkajmo na grm — 20.05 Podeželski plesi — 20.30 »Münchenčanke«.

Sreda, 19. januar:

8.45 Iz ženskega sveta — 14.05 Iz domačih logov (sl.) — 15.45 Otroška ura — 16.30 Elitni trio — 18.45 Iz tehnike in znanosti (sl.) — 19.15 Šah smrti na cesti — 20.15 Gloriette-Toto.

Četrtek, 20. januar:

10.15 »To pa nisem vedel« — 14.05 Razvojne črte slovenske proze (sl.) — 19.15 Ljubiti in ljubljen biti — 19.30 Mednarodni smučarski teden — 20.05 Pri nas doma.

Petek, 21. januar:

11.00 Prve priče človeške kulture — 14.05 Akustični mladinski list (sl.) — 15.00 Električna razsvetljava — 15.45 Zivalske pravljice — 18.45 15 minut z Bovčarjevim Simonom in Bertom (sl.) — 19.15 Tretji polčas — 20.05 Slušna igra: »Za en prst«.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 6.30 Pregled tiska — 7.10 Jutranji orkestralni spored — 7.30 Gospodinski nasveti — 7.40 Zabavna glasba — 11.00 Radijski koledar — 12.00 Kmetijski nasveti ali kmetijska univerza — 12.45 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 14.10 Melodije za razvedrilo — 15.15 Lahka glasba — 16.10 Utrinki iz literature — 16.30 Želeli ste — poslušajte! — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 15. januar:

11.15 Pisan drobiž za pionirje — 15.40 Slovenska narodna glasba — 17.10 Glasbene uganke — 18.15 Pesmi za naše male — 18.40 Igra tamburaški orkester — 20.00 Pisan so-

botni večer — 22.15 Igra Ljubljanski plesni sekstet.

Nedelja, 16. januar:

8.00 Šport med našimi delavci — 12.10 Slovenske narodne pesmi — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Želeli ste — poslušajte! — 15.30 Po naši lepi deželi: Tolmin — 16.00 Neznani talenti — 17.00 V plesnem ritmu — 20.15 Večerni operni koncert.

Ponedeljek, 17. januar:

11.15 Aladinova svetilka — 14.00 Glasbeni leksikon — 15.30 Radijska igra: Velika pot — 18.00 Bivališča primitivnih ljudstev — 18.30 Zdravstveni nasveti — 20.00 Socialdemokratske stranke in evropska integracija.

Torek, 18. januar:

6.35 Slovenske narodne pesmi — 14.00 Za mlade pevce in godce — 15.45 Slovenske umetne in narodne pesmi — 18.30 Športni tednik — 20.10 Filmske melodije — 21.30 Zabavna in plesna glasba.

Sreda, 19. januar:

6.35 Veseli dečki igrajo — 11.15 Mladi rudar — 11.45 Veseli domači napevi — 13.15 Za prijetno popoldne — 15.30 Za pionirje: Srečni princ — 18.30 Mednarodna radijska univerza — 20.00 Gorenjski slavček (opera).

Četrtek, 20. januar:

6.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 12.10 Godba na pihala Ljubljanske garnizije — 15.45 Operetna in lahka glasba — 18.00 Okno v svet — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Modni kotiček — 20.15 »Četrtek večer« — 22.15 »Po svetu jazza«.

Petek, 21. januar:

6.35 Slovenske narodne pesmi — 11.15 Cicanom dober dan — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 14.00 V beograjskem živalskem vrtu — 18.10 Skladbe na otroška besedila — 18.45 15 minut z Avgustom Stankom — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.30 Zabavna in plesna glasba.

Za pomočnico v gospodinjstvu je bila prelepa

Neka dunajska krasotica, sedemindvajsetletna stenotipistka Gertrud Broda, je nameravala že pred štirimi leti v Anglijo in sicer kot pomočnica v gospodinjstvu. Toda za pomočnico v gospodinjstvu so jo ocenili za »prelepo« in ni dobila delovnega dovoljenja za Anglijo. Nedavno pa je le dobila dovoljenje za potovanje v Anglijo in sicer na podlagi tega, ker je postala zaročenka nekega štiridesetletnega Angleža Thompsona, trgovca z ribami v Worcesteru. Thompson je poznal svojo zaročenko samo po slikah in pismih ter je tako dolgo dregal pristojne oblasti, da je za svojo lepo nevesto dosegel potno dovoljenje.

Proti »debelim« ameriškim vojakom

Ameriškim zasedbenim vojakom se v Nemčiji in Avstriji ne godi slabo, zaradi tega se mnogi prekomerno debelijo. Debelost vojakov pa vojaškim oblastem ni po volji, ker postanejo tako vojaki za službo manj sposobni, bolj brezbržni in lenivi. Zato so vojaške oblasti napovedale boj debeljenju vojakov z različnimi ukrepi, kakor s posebno pojačenimi telesnimi vajami in predpisano posebno prehrano.

Kakor poroča nek vojaški list, so v Augsburgu s to metodo že dosegli prve uspehe. Iz liste za »razdebeljenje« vojakov so mogli že črtati petnajst debelihov nekega pionirskega bataljona. Izkazalo se je namreč, da so vojaki s posebnimi ukrepi že v štirinajstih dneh shujšali za povprečno 14 kilogramov.